

Житомирський державний університет імені Івана Франка
Соціально-психологічний факультет
Кафедра соціальної та практичної психології

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ПСИХОЛОГІЯ В ОСВІТІ
освітня компонента за вибором
для здобувачів першого (бакалаврського) рівня освіти

укладач:

Фальковська Л.М., ст. викл. кафедри соціальної
та практичної психології

Житомир 2023

УДК 316.6+32.019
ББК 88.5
М54

*Рекомендовано до друку Вченою Радою Житомирського державного
університету імені Івана Франка
(протокол № 6 від 31.03.2023).*

Рецензенти:

- Колесніченко Л.А. доцент, кандидат психологічних наук, доцент кафедри педагогіки та психології, ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»
- Музичко Л.В. доцент, кандидат психологічних наук, доцент кафедри педагогіки та психології, ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»
- Котлова Л.О. кандидат психологічних наук, доцент, завідувачка кафедри психології, логопедії та інклюзивної освіти Житомирського державного університету імені Івана Франка

Фальковська Л.М.

М54 Методичні рекомендації до навчальної дисципліни «Психологія в освіті» – Житомир, 2023
– 44 с.

Методичні матеріали з курсу «Психологія в освіті» складено відповідно до змісту психологічного напрямку в царині освіти та вимог укладання методичних рекомендацій для вибіркової освітньої компоненти. Методичні рекомендації охоплюють всі змістові модулі, визначені освітньо-професійними програмами підготовки першого (бакалавського) рівня здобуття освіти.

Методичні матеріали з освітньої компоненти «Психологія в освіті» складаються зі: вступу, розподілу навчальних годин на модулі, тем лекційного курсу дисципліни, інструктивно-методичних матеріалів до практичних занять, а також до самостійної роботи студентів; наявні завдання та вимоги до підсумкових модульних робіт та до заліку, список рекомендованої літератури.

УДК 316.6.+32.019
ББК 88.5

© Л.М. Фальковська, 2023

Пояснювальна записка

Мета, завдання та результати навчання

2.1. Мета вивчення освітньої компоненти: ознайомити майбутніх фахівців з сучасними концепціями навчання та формування особистості, практикою конструювання навчально-виховних ситуацій.

2.2. Основними цілями вивчення освітньої компоненти є:

- оволодіння студентами категоріально-термінологічним апаратом психології в освіті;
- формування знань структури та функцій психолого-педагогічних процесів;
- ознайомлення із розумінням змісту феноменів психічної діяльності у межах різних психолого-педагогічних підходів.

Здобувач повинен знати:

- основні методологічні підходи до вивчення психолого-педагогічних явищ;
- вітчизняні та зарубіжні теорії навчання та учіння;
- основні підходи до вирішення проблеми співвідношення навчання та психічного розвитку;
- основи теорії навчальної діяльності;
- психологічні механізми та закономірності засвоєння знань, формування умінь та навичок;
- психологічні механізми виховання;
- психологічні основи педагогічної діяльності та майстерності.

Здобувач повинен вміти:

- визначати зв'язки між рівнем інтелектуального та особистісного розвитку школяра та формами й методами навчально-виховного впливу;
- визначати особливості організації та управління навчальною діяльністю школярів та впливу цих процесів на інтелектуальний, особистісний розвиток та навчально-пізнавальну діяльність;
- визначати факти, механізми, закономірності розвивального навчання, насамперед, розвитку наукового, теоретичного мислення;
- виокремлювати рівні засвоєння знань, сформованості навичок та умінь;
- застосовувати психодіагностичні методики для виявлення рівня інтелектуального та особистісного розвитку в навчально-виховній діяльності;
- розв'язувати психолого-педагогічні проблемні ситуації (клієнтські запити) за алгоритмом ПОЗ;
- конструювати навчально-виховні ситуації, які здатні управляти інтелектуальним та особистісним розвитком школярів.

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Теми	денна форма/ заочна форма				
	Всього годин	кількість годин			
		лекції	практичні	лабораторні	Індивідуальна робота
Модуль 1. ПСИХОЛОГІЯ В ОСВІТІ ЯК НАУКА ТА ПРАКТИКА.					
Змістовий модуль 1. Вступ до психології в освіті					
Тема 1. Предмет, становлення, структура та методи психології в освіті	15/16	4/1			11/15
▪ Методологічні та теоретичні засади психології в освіті	15/14		2/0		13/14
Разом за кредитом 1	30/30	4/1	2/0		24/29
Змістовий модуль 2. Психолого-педагогічний аналіз освітньої діяльності, особистості вчителя та педагогічного колективу					
Тема 2. Психологія освітньої діяльності, особистості вчителя та педагогічного колективу	9/6	4/1			5/5
▪ Психологічний аналіз освітньої діяльності.	7/5		2/0		5/5
▪ Психологія суб'єкта освітньої діяльності та педагогічного колективу	7/7		2/0		5/7
Виконання ІНДЗ (ПОЗ)	7/12		2/0		5/12
Разом за кредитом 2	30/30	4/1	6/0		20/29
Змістовий модуль 3. Психологія навчання та навчальної діяльності					
Тема 3. Психологічні засади формування індивідуального досвіду людини	7/6	4/0			3/6
▪ Психологія навчання	5/6		2/0		3/6
Тема 4. Психологічна характеристика навчальної діяльності та самоосвіти	5/6	2/0			3/6
▪ Психологічна характеристика учіння та навчальної діяльності	5/6		2/0		3/6
Виконання ІНДЗ (ПОЗ)	8/6		2/0		6/6
Разом за кредитом 3	30/30	6/0	6/0		18/30
Змістовий модуль 4. Психологія виховання та самовиховання					
Тема 5. Психологічні засади виховання	6/5	2/0			4/5
▪ Психологічний зміст виховання та перевиховання	6/5		2/0		4/5
Тема 6. Соціальна педагогічна психологія	6/5	2/0			4/5
Тема 7. Самовиховання людини: ресурси розвитку особистості	8/5	2/0	2/0		4/5
Виконання ІНДЗ (ПОЗ)	4/8		2/0		2/8
Разом за кредитом 4	30/30	6/0	6/2	0/0	18/28
Всього	120/120	20/6	20/2	0/0	80/112

РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Самостійна робота є невід'ємною складовою вивчення навчальної дисципліни. Вона здійснюється за такими напрямками:

- підготовка теоретичних питань до практичних занять;
- виконання практичних завдань до лабораторних занять;
- конспектування першоджерел;
- підготовка рефератів;
- виконання індивідуальних (професійно-орієнтованих) завдань;
- підготовка до підсумкових модульних робіт;
- підготовка до заліку.

Підготовка теоретичних питань до практичних занять передбачає опрацювання питань теми практичного заняття. Ці питання могли як розглядати під час лекції, так і виноситися на самостійне опрацювання.

Алгоритм підготовки.

- Визначте питання для підготовки (Ви маєте розглянути усі питання, зазначені у плані практичного заняття).
- Візьміть у бібліотеці університету (читальному залі або на кафедрі) джерела, зазначені у списку основної літератури до заняття. При підборі літератури Ви можете користуватися бібліотечними каталогами (алфавітним, предметним або систематичним).
- Визначте розділи (теми або параграфи), у яких розкрито питання практичного заняття.
- Прочитайте ці розділи.
- Складіть план (простий або складний) відповіді на кожне питання.
- Визначте основні поняття, які Ви повинні засвоїти.
- Проаналізуйте, як опрацьований матеріал пов'язаний з іншими питаннями теми.
- Для кращого засвоєння та запам'ятовування матеріалу складіть короткий конспект, схеми, таблиці або графіки по прочитаному матеріалу.
- Визначте проблеми в опрацьованому матеріалі, які Ви недостатньо зрозуміли. З цими питаннями Ви можете звернутися на консультації до викладача.
- Перевірте, як Ви засвоїли опрацьоване питання. Ви можете це зробити, відповівши на тестові питання до теми або розв'язавши практичні завдання.

Конспектування першоджерел передбачає поглиблений розгляд окремих питань теми. Для конспектування можуть пропонуватися статті з фахових журналів, розділи монографій або підручників.

Алгоритм підготовки.

- Прочитайте запропоноване першоджерело.
- Правильно оформіть бібліографію першоджерела (автор, назва, вихідні дані).
- Складіть план (простий або складний).
- Для кожного пункту плану виділіть основні положення проблеми, яка висвітлюється у першоджерелі.
- Представте прочитаний текст у вигляді тез або анотації, використовуючи, при потребі, схеми, таблиці, графіки тощо.
- Для самоперевірки перекажіть статтю, використовуючи власний конспект.

Підготовка рефератів передбачає глибокий та детальний аналіз проблеми, винесеної у темі реферату.

Алгоритм підготовки.

- Ознайомтеся з вимогами до реферату.
- Підберіть літературу, у якій розкривається тема реферату. При підборі літератури Ви можете користуватися бібліотечними каталогами (алфавітним, предметним або систематичним).

- Складіть план реферату.
- Опрацюйте літературні джерела, користуючись порадами до конспектування першоджерел.
- Систематизуйте опрацьований матеріал відповідно до плану реферату.
- Дайте власний критичний аналіз та оцінку висвітленої проблеми.
- Оформіть реферат відповідно до вимог.
- На основі реферату підготуйте усну доповідь на практичне заняття.

Підготовка до підсумкової модульної роботи (ПМР) та заліку має на меті узагальнення та систематизацію знань з окремого модуля або дисципліни у цілому.

Алгоритм виконання

- Ознайомтеся з переліком питань та завдань до ПМР або екзамену.
- Підберіть підручники, інструктивно-методичні матеріали або іншу довідкову літературу, необхідну для підготовки (її перелік Ви можете знайти в робочій програмі або інструктивно-методичних матеріалах).
- Перегляньте зміст кожного питання, користуючись власними конспектами або підручниками.
- Визначте рівень знань з кожного питання.
- Визначте питання, які потребують ретельнішої підготовки (опрацювання додаткової літератури, складання конспектів, схем, виконання окремих завдань тощо). З цією метою зверніться до алгоритму підготовки теоретичних питань до практичних занять та виконання завдань до лабораторних занять.
- Для самоперевірки перекажіть теоретичні питання або виконайте практичне завдання.

Примітка: якщо ви маєте труднощі у підготовці окремих теоретичних питань або виконанні практичних завдань, ви можете звернутися за консультацією до викладача. Час проведення консультацій зазначений у Графіку проведення консультацій (кафедра соціальної та практичної психології).

Обов'язкові види робіт:

- опрацювати питання з плану практичного заняття;
- опрацювати основні поняття;
- пройти перевірку рівня засвоєння знань з теми, яка виносилася на самостійне опрацювання, на індивідуальній консультації у викладача.

Види робіт на вибір:

- реферат (готує один студент з академічної групи);
- біографічна довідка (готує один студент з академічної групи).

**Модуль 1. ПСИХОЛОГІЯ В ОСВІТІ ЯК НАУКА І ПРАКТИКА.
Змістовий модуль 1. Психологія в освіті як наука та практика.**

Теми	денна форма/ заочна форма				
	Всього годин	кількість годин			
		лекції	практичні	лабораторні	Індивідуальна робота
Тема 1. Предмет, становлення, структура та методи психології в освіті	15/16	4/1			11/15
▪ Методологічні та теоретичні засади педагогічної психології	15/14		2/0		13/14
Разом за кредитом 1	30/30	4/1	2/0		24/29

Обов'язкові види робіт:

- опрацювати питання з плану практичного заняття;
- опрацювати основні поняття;
- законспектувати першоджерела;

Види робіт на вибір:

- реферат або повідомлення (готує один студент з академічної групи).

ЛЕКЦІЙНИЙ КУРС

Тема 1. ПРЕДМЕТ, СТАНОВЛЕННЯ, СТРУКТУРА ТА МЕТОДИ ПСИХОЛОГІЇ В ОСВІТІ

Мета: формувати у студентів уявлення про предмет, історію, структуру сучасної психології в освіті

Професійна спрямованість: уміння здійснювати порівняльний аналіз сучасної проблематики, завдань психолого-педагогічних досліджень з традиційним підходом у педагогічній науці та практиці.

План

1. Культурологічні та історичні особливості передачі соціокультурного досвіду між поколіннями.
2. Предмет і структура сучасної педагогічної психології.
3. Основні проблеми та завдання сучасної психології в освіті.
4. Етапи становлення психології в освіті як науки і практики.
5. Взаємозв'язок психології в освіті з іншими напрямками психологічного знання.
6. Методологічна база психології в освіті.

Основні поняття	<i>Типи культур щодо освіти (за Маргарет Мід): постфігуративний, ко(н)фігуративний, префігуративний, «психоісторія» – психогенна історія людства (за Ллойдом Демозом), педагогічна психологія, навчальний процес, суб'єкт навчального процесу, психологія навчання та навчальної діяльності, психологія навчання, психологія учіння, психологія виховання та самовиховання, інтеріоризація, екстеріоризація, зона актуального розвитку,</i>
------------------------	---

Література

Основна література

1. Власова О. І. Педагогічна психологія : підручник для студентів вищих навчальних закладів. Київ, 2015. 480 с. Режим доступу: <http://lecture.in.ua/vlasova-oi-pedagogichna-psihologiya-navch-posibnik-klibide.html>
2. Заброцький М. М. Педагогічна психологія. Лекції : навч. посібник / М. М. Заброцький, Ю. Г. Шапошникова. – Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2017. – 144 с. Режим доступу: http://lib.ktu.edu.ua/?page_id=10035
3. Закон України «Про освіту» від 16 червня 2019 р. № 392-IX. URL: <http://www.mon.gov.ua/>.
4. Левус Н. І., Волошок О. В. Педагогічна психологія в схемах і таблицях : навчальний посібник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка; Артос, 2015. 340 с.
5. Мартинчук О.В., Підготовка фахівця зі спеціальної освіти до професійної діяльності в інклюзивному освітньому середовищі, - 2019, - 430 с.
6. Мельник І. С. Педагогічна психологія: дошкільний вік. Навчальний посібник для студентів напряму підготовки «Дошкільна освіта». – К.: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2013. – 128 с.
7. Поліщук В. М. Вікова і педагогічна психологія : навчальний посібник / В. М. Поліщук. – 4те вид., стер. – Суми : Університетська книга, 2019. – 352 с.
8. Педагогічна психологія : хрестоматія : навч. посібн. / Л.В.Долинська, Т.М.Лисянська та ін. Київ : Каравела, 2014. 368 с.
9. Токарева Н. М. Шамне А. В. Вікова та педагогічна психологія : навчальний посібник [для студентів вищих навчальних закладів] / Н.В. М. Токарева, А. В. Шамне. – Київ, 2017 – 548 с.
10. Швед М. Основи інклюзивної освіти: підручник / Марія Швед. – Львів: Український католицький університет, 2015. – 360 с.
11. Євтух М.Б., Педагогічна психологія: Підручник / М.Б. Євтух, Е.В., Лузік, Н.В. Ладогубець, Т.В. Ільїна. - К.: КондорВидавництво, 2015. - 420 с.
12. Формальна, неформальна, інформальна освіта. Розділ І, Стаття 8. // Про освіту: Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. Відомості Верховної Ради (ВВР). 2017. № 38–39. Ст. 380. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>

Додаткова література

1. Власова О.І., Педагогічна психологія: Навчальний посібник. – К.: Либідь, 2005. – 400 с.
2. Савчин М.В. Педагогічна психологія: навчальний посібник / М. В. Савчин. – К.: Академвидав, 2007 – 424 с. – (Альма-матер)
3. Сергєєнкова О.П., Столярчук О.А., Коханова О.П., Пасека О.В. Педагогічна психологія: Навч. посіб. — К.: Центр учбової літератури, 2012. — 168 с.
4. Вікова та педагогічна психологія: Навч. посіб./ О.В. Скрипченко, Л.В. Долинська, З.В. Огороднійчук та ін. – К.: Просвіта, 2001. – С. 318 – 347.
5. Кутішенко В. П. Вікова та педагогічна психологія (курс лекцій). 2-ге вид.: Навч. посіб. — К.: Центр учбової літератури, 2010. — 128 с.
6. Педагогічна психологія: Навч. посібник/ За ред. Л.Н. Проколієнко, Д.Ф. Ніколенка. – К.: Вища шк., 1991. – С. 9 – 20.
7. Степанов О. Педагогічна психологія. Навчальний посібник / О. М. Степанов К.: “Академвидав”, - - 2011. – 416 с.

ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №1

Тема 1. МЕТОДОЛОГІЧНІ ТА ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ

Мета: формувати у студентів уявлення про методи сучасної педагогічної психології

Професійна спрямованість: уміння розумітися на науково обґрунтованій побудові психолого-педагогічних досліджень.

1. Предмет, становлення, структура психології в освіті.
2. Методологічні принципи психолого-педагогічного дослідження.
3. Основні категорії педагогічної психології.
4. Методи сучасної педагогічної психології.
 - методи вивчення психолого-педагогічних явищ (за Б.Г.Ананьєвим);
 - методи активного психолого-педагогічного впливу
5. Формувальний експеримент як один із основних методів психолого-педагогічних досліджень.

Основні поняття	<i>методологія загальна, методологія часткова (спеціальна), методи збору психолого-педагогічних даних, методи активного соціально-психологічного навчання, дискусійні методи, ігрові методи, тренінг сенситивності, методологія організації комплексного психолого-педагогічного дослідження, формувальний експеримент</i>
------------------------	--

Законспектувати	<ul style="list-style-type: none">• Выготский Л.С., Инструментальный метод в психологии // Выготский Л.С., Собрание сочинений: В 6-ти т. Т.1. Вопросы теории и истории психологии / Под ред. А.Р.Лурия, М.Г.Ярошевского. – М.: Педагогика, 1982. – 488 с., С.103-108.• Спираючись на статтю Л.С.Виготського, обґрунтуйте природовідповідність інструментального методу у вивченні поступального розвитку дитини.
Реферат	Внесок К.Д. Ушинського в психолого-педагогічну думку сучасності Педологічна теорія та практика в роботах вітчизняних та зарубіжних психологів на зламі ХІХ - ХХ століття

Завдання для самостійної роботи

▪ опрацювати питання	4 години
▪ опрацювати основні поняття	0,5 годин
▪ законспектувати статтю	1,5 годин

Оцінювання

▪ усна відповідь на питання	1 оцінка
▪ тест	1 оцінка

Література

Основна література

1. Власова О. І. Педагогічна психологія : підручник для студентів вищих навчальних закладів. Київ, 2015. 480 с. Режим доступу: <http://lecture.in.ua/vlasova-oi-pedagogichna-psihologiya-navch-posibnik-klibide.html>
2. Заброцький М. М. Педагогічна психологія. Лекції : навч. посібник / М. М. Заброцький, Ю. Г. Шапошникова. – Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2017. – 144 с. Режим доступу: http://lib.ktu.edu.ua/?page_id=10035

3. Левус Н. І., Волошок О. В. Педагогічна психологія в схемах і таблицях : навчальний посібник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка; Артос, 2015. 340 с.
4. Мельник І. С. Педагогічна психологія: дошкільний вік. Навчальний посібник для студентів напряму підготовки «Дошкільна освіта». – К.: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2013. – 128 с.
5. Поліщук В. М. Вікова і педагогічна психологія : навчальний посібник / В. М. Поліщук. – 4-ге вид., стер. – Суми : Університетська книга, 2019. – 352 с.
6. Педагогічна психологія : хрестоматія : навч. посібн. / Л.В.Долинська, Т.М.Лисянська та ін. Київ : Каравела, 2014. 368 с.
7. Психологічне забезпечення педагогічної майстерності: навч.-методич. посіб. / І.А. Бурлакова, Н.О. Євдокимова, О.А. Агарков, І.А. Шрамко, Л.С. Пілецька, О.В. Шевяков, Я.А. Славська, О.В. Бабатенко, Т.В. Кондес. — К. : Видавничий дім «Кондор», 2020. — 276 с.
8. Розвиток особистості в різних умовах соціалізації: монографія / За ред.. О.Л. Калмикової, Г.О. Хомич. – К.: ВД Слово, 2016. – 472с.
9. Токарева Н.М. Основи педагогічної психології: навчально-методичний посібник / Н. М. Токарева – Кривий Ріг, 2013 – 223 с.
10. Євтух М.Б.,П Педагогічна психологія: Підручник / М.Б. Євтух, Е.В., Лузік, Н.В. Ладогубець, Т.В. Ільїна. - К.: Кондор Видавництво, 2015. - 420 с.. Режим доступу: http://lib.khnu.km.ua/fond/NOV/new09_2016/452863.pdf

Додаткова література

1. Вікова та педагогічна психологія: Навч. посіб./ О.В. Скрипченко, Л.В. Долинська, З.В. Огороднійчук та ін. – К.: Просвіта, 2001. – С. 318 – 347.
2. Выготский Л. С. Педагогическая психология / Под. ред. В. В. Давыдова. - М.: Педагогика, 1991. - 479 с
3. Костюк Г.С. Навчально-виховний процес і психічний розвиток особистості. – Київ : Рад. шк., 1989. – 608 с.
4. Савчин М.В. Педагогічна психологія: навчальний посібник / М. В. Савчин. – К.: Академвидав, 2007 – 424 с. – (Альма-матер)
5. Педагогічна психологія: Навч. посібник/ За ред. Л.Н. Проколієнко, Д.Ф. Ніколенка. – К.: Вища шк., 1991. – С. 9 – 20.
6. Психологія людини: Л. С. Виготський та сучасна наука : зб. ст. / за ред. М. В. Папучі. – Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2018. – Вип. 1. – 127 с.
7. Степанов О. Педагогічна психологія. Навчальний посібник / О. М. Степанов К.: “Академвидав”, - - 2011. – 416 с.

Контрольні запитання і завдання для самоперевірки

1. Що є предметом психології в освіті?
2. Покажіть особливості історичної зміни предмета педагогічної психології.
3. Назвіть основні завдання психології в освіті.
4. У чому проявляється єдність вікової психології і педагогічної психології в системі психологічних знань про дитину?
5. Які основні сфери застосування психології в освіті?
6. Назвіть основні структурні розділи педагогічної психології.
7. Дайте характеристику основних проблем педагогічної психології.
8. У чому суть проблеми співвідношення розвитку і навчання?
9. Які підходи до вирішення проблеми готовності дітей до навчання в школі існують у вітчизняній науці та практиці?
10. У чому полягає проблема оптимальної психологічної підготовки вчителя і вихователя?
11. Що є характерним для кожного з етапів розвитку педагогічної психології?

Змістовий модуль 2. ПСИХОЛОГІЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ОСОБИСТОСТІ ВЧИТЕЛЯ

Теми	денна форма/ заочна форма					
	Всього годин	кількість годин				
		лекції	практичні	лабораторні	Індивідуальна робота	Самостійна робота
Тема 2. Психологія педагогічної діяльності, особистості вчителя та педагогічного колективу	9/6	4/1			5/5	
▪ Психологічний аналіз педагогічної діяльності.	7/5		2/0		5/5	
▪ Психологія суб'єкта педагогічної діяльності та педагогічного колективу	7/7		2/0		5/7	
Виконання ІНДЗ (ПОЗ)	7/12		2/0		5/12	
Разом за кредитом 2	30/30	4/1	6/0		20/29	

Обов'язкові види робіт:

- опрацювати питання з плану практичного заняття;
- опрацювати основні поняття;
- законспектувати першоджерела;

Види робіт на вибір:

- реферат або повідомлення (готує один студент з академічної групи).

ЛЕКЦІЙНИЙ КУРС

Тема 2. ПСИХОЛОГІЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ, ОСОБИСТОСТІ ВЧИТЕЛЯ ТА ПЕДАГОГІЧНОГО КОЛЕКТИВУ

Мета: формувати у студентів уявлення про психологічні особливості педагогічної діяльності, особистості вчителя та педагогічного колективу.

Професійна спрямованість: уміння здійснювати теоретико-прикладний аналіз складових ефективності педагогічної діяльності, професійного становлення особистості та оптимального рівня функціонування педагогічного колективу.

1. Загальна характеристика педагогічної діяльності.
2. Функції та протиріччя педагогічної діяльності.
3. Професійний розвиток та деформації особистості педагога.
4. Особливості педагогічного колективу.

Основні поняття	<i>педагогічна діяльність, педагогічні здібності, головні та додаткові вимоги до особистості вчителя, стилі педагогічного керівництва, індивідуальний стиль педагогічної діяльності, функції педагогічної діяльності, структура педагогічної діяльності, функції учителя, педагогічне спілкування, завдання педагогічного спілкування, педагогічний такт та його структура,</i>
------------------------	---

Література

Основна література

1. Власова О. І. Педагогічна психологія : підручник для студентів вищих навчальних закладів. Київ, 2015. 480 с. Режим доступу: <http://lecture.in.ua/vlasova-oi-pedagogichna-psihologiya-navch-posibnik-klibide.html>
2. Заброцький М. М. Педагогічна психологія. Лекції : навч. посібник / М. М. Заброцький, Ю. Г. Шапошникова. – Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2017. – 144 с. Режим доступу: http://lib.ktu.edu.ua/?page_id=10035
3. Закон України «Про освіту» від 16 червня 2019 р. № 392-IX. URL: <http://www.mon.gov.ua/>.
4. Левус Н. І., Волошок О. В. Педагогічна психологія в схемах і таблицях : навчальний посібник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка; Артос, 2015. 340 с.
5. Мартинчук О.В., Підготовка фахівця зі спеціальної освіти до професійної діяльності в інклюзивному освітньому середовищі, - 2019, - 430 с.
6. Мельник І. С. Педагогічна психологія: дошкільний вік. Навчальний посібник для студентів напряму підготовки «Дошкільна освіта». – К.: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2013. – 128 с.
7. Поліщук В. М. Вікова і педагогічна психологія : навчальний посібник / В. М. Поліщук. – 4те вид., стер. – Суми : Університетська книга, 2019. – 352 с.
8. Педагогічна психологія : хрестоматія : навч. посібн. / Л.В.Долинська, Т.М.Лисянська та ін. Київ : Каравела, 2014. 368 с.
9. Токарева Н. М. Шамне А. В. Вікова та педагогічна психологія : навчальний посібник [для студентів вищих навчальних закладів] / Н.В. М. Токарева, А. В. Шамне. – Київ, 2017 – 548 с.
10. Швед М. Основи інклюзивної освіти: підручник / Марія Швед. – Львів: Український католицький університет, 2015. – 360 с.
11. Євтух М.Б., Педагогічна психологія: Підручник / М.Б. Євтух, Е.В., Лузік, Н.В. Ладогубець, Т.В. Ільїна. - К.: КондорВидавництво, 2015. - 420 с.
12. Формальна, неформальна, інформальна освіта. Розділ І, Стаття 8. // Про освіту: Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. Відомості Верховної Ради (ВВР). 2017. № 38–39. Ст. 380. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>

Додаткова література

1. Вікова та педагогічна психологія: Навч. посіб./ О.В. Скрипченко, Л.В. Долинська, З.В. Огороднійчук та ін. – К.: Просвіта, 2001. – С. 318 – 347.
2. Педагогічна психологія: Навч. посібник/ За ред. Л.Н. Проколієнко, Д.Ф. Ніколенка. – К.: Вища шк., 1991. – С. 9 – 20.
3. Петренко Р.І., Освіта засуджених у пенітенціарних закладах як основний засіб їх виправлення та ресоціалізації // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах.- 2022 р., № 81. – С. 65-68.
4. Савчин М.В. Педагогічна психологія: навчальний посібник / М. В. Савчин. – К.: Академвидав, 2007 – 424 с. – (Альма-матер)
5. Сергєєнкова О.П., Столярчук О.А., Коханова О.П., Пасека О.В. Педагогічна психологія: Навч. посіб. — К.: Центр учбової літератури, 2012. — 168 с.
6. Степанов О. Педагогічна психологія. Навчальний посібник / О. М. Степанов К.: “Академвидав”, - – 2011. – 416 с.
7. Токарева Н.М. Основи педагогічної психології: навчально-методичний посібник / Н. М. Токарева – Кривий Ріг, 2013 – 223 с.

ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №2

Тема 2.1. ПСИХОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Мета: формувати у студентів знання про психологічні особливості педагогічної діяльності

Професійна спрямованість: уміння розумітися та специфіці педагогічної діяльності та її впливу на становлення підростаючого покоління.

1. Психологічний зміст педагогічної діяльності.
2. Структура педагогічної діяльності.
3. Стиль педагогічної діяльності.
4. Рівні продуктивності педагогічної діяльності.
5. Психологія педагогічного спілкування.

Основні поняття	<i>педагогічна діяльність, структура педагогічної діяльності, функції учителя, функції педагогічної діяльності (за Щербаковим А.І.), педагогічне спілкування, завдання педагогічного спілкування, педагогічний такт та його структура, чинники ефективності уроку (психологічні основи аналізу уроку), основні функції та напрямки роботи психологічної служби у школі, стиль діяльності та тип співробітництва педагога, стилі педагогічного спілкування, індивідуальний стиль педагогічної діяльності,</i>
------------------------	--

Завдання для самостійної роботи

Законспектувати	<i>Балл Георгій. Психологія професійної діяльності крізь призму категорій «особистість» і «культура»; Боровік Ольга. Особливості взаємозв'язку професійного розвитку вчителя і його педагогічної майстерності // Концептуальні засади професійного розвитку особистості в умовах євроінтеграційних процесів: зб. Наук. Статей / за ред. В.Г. Кременя, М.Ф. Дмитриченко, Н.Г. Ничкало – Уклад.: М.В. Артюшина, В.П. Тименко та ін. – К.: НТУ, 2015. – 768 с. – С. 281-297, URL: https://core.ac.uk/download/pdf/32310623.pdf</i>
Реферат	<i>Вплив стилю спілкування педагога зі школярами на їх емоційний досвід</i> <i>Структура педагогічних здібностей</i>

Завдання для самостійної роботи

<ul style="list-style-type: none"> ▪ опрацювати питання ▪ опрацювати основні поняття ▪ законспектувати статтю 	<p>1,5 години</p> <p>0,5 годин</p> <p>1 година</p>
--	--

Оцінювання

<ul style="list-style-type: none"> ▪ усна відповідь на питання ▪ тест 	<p>1 оцінка</p> <p>1 оцінка</p>
---	---------------------------------

Література

Основна література

1. Власова О. І. Педагогічна психологія : підручник для студентів вищих навчальних закладів. Київ, 2015. 480 с. Режим доступу: <http://lecture.in.ua/vlasova-oi-pedagogichna-psihologiya-navch-posibnik-klibide.html>

2. Заброцький М. М. Педагогічна психологія. Лекції : навч. посібник / М. М. Заброцький, Ю. Г. Шапошникова. – Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2017. – 144 с. Режим доступу: http://lib.ktu.edu.ua/?page_id=10035
3. Закон України «Про освіту» від 16 червня 2019 р. № 392-IX. URL: <http://www.mon.gov.ua/>.
4. Левус Н. І., Волошок О. В. Педагогічна психологія в схемах і таблицях : навчальний посібник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка; Артос, 2015. 340 с.
5. Мартинчук О.В., Підготовка фахівця зі спеціальної освіти до професійної діяльності в інклюзивному освітньому середовищі, - 2019, - 430 с.
6. Мельник І. С. Педагогічна психологія: дошкільний вік. Навчальний посібник для студентів напряму підготовки «Дошкільна освіта». – К.: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2013. – 128 с.
7. Педагогічна психологія : хрестоматія : навч. посібн. / Л.В.Долинська, Т.М.Лисянська та ін. Київ : Каравела, 2014. 368 с.
8. Поліщук В. М. Вікова і педагогічна психологія : навчальний посібник / В. М. Поліщук. – 4те вид., стер. – Суми : Університетська книга, 2019. – 352 с.
9. Токарева Н. М. Шамне А. В. Вікова та педагогічна психологія : навчальний посібник [для студентів вищих навчальних закладів] / Н.В. М. Токарева, А. В. Шамне. – Київ, 2017 – 548 с.
10. Швед М. Основи інклюзивної освіти: підручник / Марія Швед. – Львів: Український католицький університет, 2015. – 360 с.
11. Євтух М.Б., Педагогічна психологія: Підручник / М.Б. Євтух, Е.В., Лузік, Н.В. Ладогубець, Т.В. Ільїна. - К.: КондорВидавництво, 2015. - 420 с.
12. Формальна, неформальна, інформальна освіта. Розділ I, Стаття 8. // Про освіту: Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. Відомості Верховної Ради (ВВР). 2017. № 38–39. Ст. 380. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>

Додаткова література

1. Вікова та педагогічна психологія: Навч. посіб./ О.В. Скрипченко, Л.В. Долинська, З.В. Огороднійчук та ін. – К.: Просвіта, 2001. – С. 318 – 347.
2. Євтух М.Б., Педагогічна психологія: Підручник / М.Б. Євтух, Е.В., Лузік, Н.В. Ладогубець, Т.В. Ільїна. - К.: КондорВидавництво, 2015. - 420 с..
3. Педагогічна психологія: Навч. посібник/ За ред. Л.Н. Проколієнко, Д.Ф. Ніколенка. – К.: Вища шк., 1991. – С. 9 – 20.
4. Петренко Р.І., Освіта засуджених у пенітенціарних закладах як основний засіб їх виправлення та ресоціалізації // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах.- 2022 р., № 81. – С. 65-68.
5. Степанов О. Педагогічна психологія. Навчальний посібник / О. М. Степанов К.: “Академвидав”, - 2011. – 416 с.
6. Токарева Н.М. Основи педагогічної психології: навчально-методичний посібник / Н. М. Токарева – Кривий Ріг, 2013 – 223 с.
7. Концептуальні засади професійного розвитку особистості в умовах євроінтеграційних процесів: зб. Наук. Статей / за ред. В.Г. Кременя, М.Ф. Дмитриченка, Н.Г. Ничкало – Уклад.: М.В. Артюшина, В.П. Тименко та ін. – К.: НТУ, 2015. – 768 с.

Контрольні запитання і завдання для самоперевірки

1. Як визначається педагогічна діяльність в психолого-педагогічній літературі?
2. До якої групи професій належить педагогічна діяльність?
3. Що входить до складу професійно обумовлених властивостей і характеристик учителя?
4. Назвіть основні компоненти структури педагогічної діяльності.
5. Що є предметом педагогічної діяльності?

6. Які засоби педагогічної діяльності Ви знаєте?
7. Що, на вашу думку, є продуктом педагогічної діяльності?
8. Назвіть основні функції педагогічної діяльності.
9. У чому суть комунікативної функції педагогічної діяльності?
10. У чому виявляються основні протиріччя педагогічної діяльності?
11. Дайте характеристику основних рівнів продуктивності педагогічної діяльності .

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №3

Тема 2.2. ПСИХОЛОГІЯ СУБ'ЄКТА ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ПЕДАГОГІЧНОГО КОЛЕКТИВУ

Мета: формувати у студентів знання про психологічні особливості професійного розвитку вчителя та роль педагогічного колективу у навчально-виховному процесі

Професійна спрямованість: уміння виокремлювати конструктивні та деструктивні тенденції у розвитку особистості педагога та педагогічного колективу.

План

1. Професійно важливі риси вчителя.
2. Професійний розвиток та деформації особистості педагога.
3. Професійна Я-концепція вчителя.
4. Особливості педагогічного колективу.

Основні поняття	<i>педагогічні здібності (дидактичні, експресивні, перцептивні, організаторські, сугестивні та академічні здібності), головні та додаткові вимоги до особистості вчителя, функції учителя, педагогічний колектив, критерії успішності діяльності педагогічного колективу, умови встановлення сприятливої психологічної атмосфери, психологічний клімат у педагогічному колективі, професійно значимі риси та типологія учителів (за Юсуповим І.М.), професійний розвиток, професійні деформації педагога, типи особистісних та діяльнісних деформацій педагогів (загальнопедагогічні, типологічні, специфічні та індивідуальні).</i>
------------------------	--

Завдання до самостійної роботи

Законспектувати	Юрченко В.І., Позитивна «Я-концепція» вчителя як передумова запобігання професійного вигорання // Рідна мова (16). – 2011. - с. 30-35. URL: http://surl.li/pawap
Реферат	Особливості професіограми сучасного вчителя Поняття індивідуального стилю педагогічної діяльності в сучасній психолого-педагогічній літературі

Завдання для самостійної роботи

▪ опрацювати питання	2 години
▪ опрацювати основні поняття	0,5 годин
▪ законспектувати статтю	1,5 годин

Оцінювання

▪ усна відповідь на питання	1 оцінка
▪ тест	1 оцінка

Література

Основна література

1. Власова О. І. Педагогічна психологія : підручник для студентів вищих навчальних закладів. Київ, 2015. 480 с. Режим доступу: <http://lecture.in.ua/vlasova-oi-pedagogichna-psihologiya-navch-posibnik-klibide.html>
2. Заброцький М. М. Педагогічна психологія. Лекції : навч. посібник / М. М. Заброцький, Ю. Г. Шапошникова. – Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2017. – 144 с. Режим доступу: http://lib.ktu.edu.ua/?page_id=10035
3. Закон України «Про освіту» від 16 червня 2019 р. № 392-IX. URL: <http://www.mon.gov.ua/>.
4. Левус Н. І., Волошок О. В. Педагогічна психологія в схемах і таблицях : навчальний посібник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка; Артос, 2015. 340 с.
5. Мартинчук О.В., Підготовка фахівця зі спеціальної освіти до професійної діяльності в інклюзивному освітньому середовищі, - 2019, - 430 с.
6. Педагогічна психологія : хрестоматія : навч. посібн. / Л.В.Долинська, Т.М.Лисянська та ін. Київ : Каравела, 2014. 368 с.
7. Поліщук В. М. Вікова і педагогічна психологія : навчальний посібник / В. М. Поліщук. – 4ге вид., стер. – Суми : Університетська книга, 2019. – 352 с.
8. Токарева Н. М. Шамне А. В. Вікова та педагогічна психологія : навчальний посібник [для студентів вищих навчальних закладів] / Н.В. М. Токарева, А. В. Шамне. – Київ, 2017 – 548 с.
9. Євтух М.Б., Педагогічна психологія: Підручник / М.Б. Євтух, Е.В., Лузік, Н.В. Ладогубець, Т.В. Ільїна. - К.: КондорВидавництво, 2015. - 420 с.
10. Формальна, неформальна, інформальна освіта. Розділ І, Стаття 8. // Про освіту: Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. Відомості Верховної Ради (ВВР). 2017. № 38–39. Ст. 380. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>

Додаткова література

1. Бернс Р., Развитие Я-концепции и воспитание, Москва 1986, 420 с.
2. Вікова та педагогічна психологія: Навч. посіб./ О.В. Скрипченко, Л.В. Долинська, З.В. Огороднійчук та ін. – К.: Просвіта, 2001. – С. 318 – 347.
3. Педагогічна психологія: Навч. посібник/ За ред. Л.Н. Проколієнко, Д.Ф. Ніколенка. – К.: Вища шк., 1991. – С. 9 – 20.
4. Психологія особистості: Словник-довідник /За редакцією П.П. Горностая, Т.М. Титаренко. – К.: Рута, 2001. – 320 с.
5. Степанов О. Педагогічна психологія. Навчальний посібник / О. М. Степанов К.: “Академвидав”, - - 2011. – 416 с.
11. Токарева Н.М. Основи педагогічної психології: навчально-методичний посібник / Н. М. Токарева – Кривий Ріг, 2013 – 223 с.
12. Швед М. Основи інклюзивної освіти: підручник / Марія Швед. – Львів: Український католицький університет, 2015. – 360 с.

Контрольні запитання і завдання для самоперевірки

1. Дайте визначення поняттю «Я-концепція».
2. Як проявляється професійна самосвідомість учителя у його діяльності?
3. Назвіть структуру професійної самосвідомості вчителя.
4. Яке місце самооцінка займає в структурі професійної Я-концепції вчителя?
5. Як співвідносяться поняття «самооцінка» і «самоствавлення»?
6. У чому особливості операціонально-діяльнісного аспекту самооцінки вчителя?
7. Назвіть основні напрями психологічних досліджень з проблем педагогічної спрямованості.
8. Як трактується педагогічна спрямованість у гуманістичної психології?

9. Що включає в структуру педагогічної спрямованості?
10. Які типи педагогічної спрямованості?
11. Як класифікує вчителів Л. Фестінгер на основі їх висновків про результативність учнів?
12. Назвіть основні види мотивів педагогічної діяльності.
13. Як проявляються особливості мотивів педагогічної діяльності в інноваційній діяльності?
14. Що означає поняття «мотиваційний комплекс» вчителя?

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №4
ВИКОНАННЯ ІНДЗ (ПОЗ) (початок)

Мета: сформувати навички проведення дослідження відповідно до запиту (один на вибір протягом усіх циклів лабораторних занять з курсу).

Професійна спрямованість: сформувати навички роботи з клієнтським запитом за алгоритмом, що дає змогу студентові активізувати міжпредметні зв'язки з вивчених предметів та усвідомити необхідність скласти дієву обґрунтовану програму саморозвитку у тих напрямках, де відчувається брак знань, навичок, умінь.

	ЗАПИТ
1.	<p>Клієнтське звернення Ви працюєте психологом у одній із загальноосвітніх шкіл міста. Новопризначений класний керівник 5-Г класу Марія Сергіївна Р. звертається до Вас з проханням: «...Переважна кількість дітей не слухає моїх «активістів», не сприймає їх серйозно, тому я все маю контролювати сама, з дорученнями справляються неквапливо, мені здається, що вони просто соромляться чи надто вагаються, деякі надто активні. Допоможіть мені розібратись у цій проблемі, порадьте може якісь заходи, вправи, що будуть корисними для згуртування класу, щоб кожен міг себе виявити, відчути інтерес до справ у класі...».</p> <p>Обов'язкова програма при виконанні завдання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. <i>Вивчіть комунікативні особливості представників учнівського колективу з метою розвитку природних схильностей вихованців, їх гармонійного поєднання у справах групи</i> 2. <i>Сплануйте дослідження особливостей спілкування у класі. В ході планування скористайтеся стандартизованою процедурою В.І.Абраменко та М.В.Левченко.</i> 3. <i>Змодельуйте консультативну бесіду з класним керівником,</i> 4. <i>Запропонуйте програму тренінгових занять з дітьми, що мають проблеми у спілкуванні.</i>
2.	<p>Клієнтське звернення. Ви працюєте психологом у службі «Абітурієнт» при інституті довузівської підготовки. До вас звернувся ректор: «У нас є можливість підняти на вищий рівень підготовки абітурієнтів, фінанси невеличкі, але є. Ваше завдання полягає у тому, що протягом одного семестру підготувати та обґрунтувати ефективність психологічної програми, яка б демонструвала високий рівень готовності абітурієнтів педагогічного напрямку до майбутньої діяльності. Якщо справитесь із завданням, затвердимо Вашу програму як обов'язкову й виділимо під це фінансування з наступного року. Відповідні розпорядження щодо сприяння Вам я вже віддав. Так що, беріться до справи і не баріться!»</p> <p>Обов'язкова програма при виконанні завдання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. <i>Сплануйте та проведіть експериментальне формуюче дослідження.</i> 2. <i>В ході планування скористайтеся тестом ціннісно-мотиваційної готовності до вибору педагогічної професії О.Л.Музики.</i> 3. <i>Розробіть програму дослідження та апробуйте її.</i> 4. <i>Підготуйте висновки та текст обґрунтування ефективності програми розвитку професійної самосвідомості майбутнього педагога.</i>
3.	<p>Клієнтське звернення. Ви працюєте психологом у ЗОШ. Батьки учениці 7-го класу Оксани В. звернулись до Вас</p>

	<p>по допомогу: «Наша донька – дуже відповідальна дівчинка. Нещодавно вона пережила важку операцію, дуже відстала у навчанні, а після одужання так взялася до навчання, що знову почала погано почуватися. Вона і чути не хоче, щоб довчитись пізніше – вона надто цінує свій клас, проте вчитись абияк не звикла, а сили зараз не ті. Може щось порадите, чи можна тут знайти якийсь компроміс... Вона зараз така вразлива...».</p> <p>Обов’язкова програма при виконанні завдання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Вивчіть особливості навчальних можливостей школярки, виявіть причини психосоматичних проблем дівчинки . 2. Сплануйте дослідження за методикою „Психологічна група ризику - ПГР” Лепіхової Л.А., Татенка В.О. Проаналізуйте отримані результати. 3. Розробіть рекомендації батькам та дівчинці згідно з отриманими результатами. 4. Змодельуйте та продемонструйте фрагмент консультативної бесіди з батьками дівчинки.
4.	<p>Клієнтське звернення.</p> <p>Ви працюєте психологом у ЗОШ. Завуч з навчальної роботи дав вам доручення: «На наступний рік ми будемо набирати першокласників, що навчатимуться за новою програмою. Нам необхідно вияснити які із підручників, затверджених МОН, молоді та спорту України, будуть найкраще відповідати завданням експерименту. У нас є чотири комплекти підручників, від Вас вимагається психологічна експертиза цих комплектів з подальшою обґрунтованою рекомендацією переваг одного із них».</p> <p>Обов’язкова програма при виконанні завдання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Вивчіть відповідність комплектів підручників зі стратегією експериментального навчання у початковій школі. 2. Сплануйте дослідження за методом формувального експерименту. Проаналізуйте отримані результати. 3. Розробіть рекомендації адміністрації та класоводам згідно з отриманими результатами. 4. Змодельуйте та продемонструйте фрагмент презентації результатів експертизи комплектів підручників.

Програма для обов’язкового виконання (за алгоритмом розв’язання ПОЗ):

Алгоритм виконання завдання (адаптований варіант)

I. ЕТАП ПЕРВИННОГО АНАЛІЗУ ПРОБЛЕМИ:

- 1.1. Категоріально-термінологічне довізначення проблеми, з якою звернулися до психолога (уточнення проблеми, її переформулювання з використанням базових психологічних категорій, понять та термінів).
- 1.2. Формування реалістичних очікувань у людини, яка звернулася за допомогою та визначення напрямків практичної роботи психолога.

Контрольні питання та завдання для самостійної роботи

1. Обрати клієнтський запит за власним бажанням.
2. Оформити первинне інтерв’ю таким чином, щоб довізначити завдання.
3. Які форми діалогу у первинному інтерв’ю є доречними?
4. Які види вербального обміну є припустимими та відповідають деонтологічним вимогам у бесіді з клієнтом?
5. Які способи адаптації наукових понять Вам відомі?
6. Протягом лабораторних занять завершити роботу над I-м етапом алгоритму виконання професійно-орієнтованого завдання з відповідною частиною етапу самооцінювання та розпочати підготовку презентації дослідницького проекту у PowerPoint.

Література

Основна література

1. Фальковська Л.М. Особливості роботи над професійно-орієнтованим завданням з курсу «Педагогічна психологія» //Професійно-орієнтовані завдання з психології:Навчальний посібник / За ред. О.Л.Музики.— 3-є вид., перероб. і доп. — Житомир, 2010. — 556с., С.78-151.

Додаткова література

1. Сівак С.. Скринінг шкільного життя. Методика комплексного психодіагностичного вивчення стану навчально-виховного процесу загальноосвітньої школи. — Тернопіль: Підручники і посібники, 2002. — 72 с. С.50-55.

Змістовий модуль 3. ПСИХОЛОГІЯ НАВЧАННЯ ТА НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Теми	денна форма/ заочна форма				
	Всього годин	кількість годин			
		лекції	практичні	лабораторні	Індивідуальна робота
Тема 3. Психологічні проблеми формування індивідуального досвіду людини	7/6	4/0			3/6
▪ Психологія навчання	5/6		2/0		3/6
Тема 4. Психологічна характеристика навчальної діяльності та самоосвіти	5/6	2/0			3/6
▪ Психологічна характеристика учіння та навчальної діяльності	5/6		2/0		3/6
Виконання ІНДЗ (ПОЗ)	8/6		2/0		6/6
Разом за кредитом 3	30/30	6/0	6/0		18/30

Обов'язкові види робіт:

- опрацювати питання з плану практичного заняття;
- опрацювати основні поняття;
- законспектувати першоджерела;
- пройти перевірку рівня засвоєння знань з теми, яка виносилася на самостійне опрацювання, на індивідуальній консультації у викладача.

Види робіт на вибір:

- реферат або повідомлення (готує один студент з академічної групи).

ЛЕКЦІЙНИЙ КУРС

Тема 3. ПСИХОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНОГО ДОСВІДУ ЛЮДИНИ

Мета: формувати уявлення та знання про специфіку різних способів засвоєння індивідуального досвіду людини в онтогенезі відповідно до сучасних наукових точок зору у вітчизняній та зарубіжній педагогічній психології.

Професійна спрямованість: уміння кваліфіковано розрізняти механізми стихійного та цілеспрямованого впливу на розвиток інтелектуальної та особистісної сфери.

План

1. Поняття про наuczіння, учіння, навчання, навчальну діяльність та самоосвіту в педагогічній психології.
2. Зв'язок навчання з розвитком та дозріванням.
3. Структура навчання.
4. Психологічні проблеми здатності до навчання та шкільної успішності.

Основні поняття	Знання (<i>предметна, логічна та психологічна складові знань</i>), параметри знань (<i>повнота, оперативність, глибина, гнучкість, конкретність та</i>
------------------------	---

	<i>узагальненість, згорнутість та розгорнутість, систематичність, усвідомленість), рівні засвоєння навчальної інформації (за Безпалько В.П.: розуміння, узнавання, відтворення, застосування, творчість) уміння, навички, осмислення навички, набуття навички, автоматизація навички, засвоєння навчального матеріалу, учіння, навчальна діяльність, навченість, здатність до навчання..</i>
--	--

Література

Основна література

1. Власова О. І. Педагогічна психологія : підручник для студентів вищих навчальних закладів. Київ, 2015. 480 с. Режим доступу: <http://lecture.in.ua/vlasova-oi-pedagogichna-psihologiya-navch-posibnik-klibide.html>
2. Заброцький М. М. Педагогічна психологія. Лекції : навч. посібник / М. М. Заброцький, Ю. Г. Шапошникова. – Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2017. – 144 с. Режим доступу: http://lib.ktu.edu.ua/?page_id=10035
3. Закон України «Про освіту» від 16 червня 2019 р. № 392-IX. URL: <http://www.mon.gov.ua/>.
4. Левус Н. І., Волошок О. В. Педагогічна психологія в схемах і таблицях : навчальний посібник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка; Артос, 2015. 340 с.
5. Мартинчук О.В., Підготовка фахівця зі спеціальної освіти до професійної діяльності в інклюзивному освітньому середовищі, - 2019, - 430 с.
6. Педагогічна психологія : хрестоматія : навч. посібн. / Л.В.Долинська, Т.М.Лисянська та ін. Київ : Каравела, 2014. 368 с.
7. Поліщук В. М. Вікова і педагогічна психологія : навчальний посібник / В. М. Поліщук. – 4те вид., стер. – Суми : Університетська книга, 2019. – 352 с.
8. Токарева Н. М. Шамне А. В. Вікова та педагогічна психологія : навчальний посібник [для студентів вищих навчальних закладів] / Н.В. М. Токарева, А. В. Шамне. – Київ, 2017 – 548 с.
9. Швед М. Основи інклюзивної освіти: підручник / Марія Швед. – Львів: Український католицький університет, 2015. – 360 с.
10. Євтух М.Б., Педагогічна психологія: Підручник / М.Б. Євтух, Е.В., Лузік, Н.В. Ладогубець, Т.В. Ільїна. - К.: КондорВидавництво, 2015. - 420 с.
11. Формальна, неформальна, інформальна освіта. Розділ І, Стаття 8. // Про освіту: Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. Відомості Верховної Ради (ВВР). 2017. № 38–39. Ст. 380. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>

Додаткова література

1. Власова О.І.Педагогічна психологія: Навчальний посібник. – К.: Либідь, 2005. – 400 с.
2. Вікова та педагогічна психологія: Навч. посіб./ О.В. Скрипченко, Л.В. Долинська, З.В. Огороднійчук та ін. – К.: Просвіта, 2001. – С. 318 – 347.
3. Педагогічна психологія: Навч. посібник/ За ред. Л.Н. Проколієнко, Д.Ф. Ніколенка. – К.: Вища шк., 1991. – С. 9 – 20.
4. Мельник І. С. Педагогічна психологія: дошкільний вік. Навчальний посібник для студентів напряму підготовки «Дошкільна освіта». – К.: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2013. – 128 с.
5. Психологія особистості: Словник-довідник /За редакцією П.П. Горностая, Т.М. Титаренко. – К.: Рута, 2001. – 320 с.
6. Савчин М.В. Педагогічна психологія: навчальний посібник / М. В. Савчин. – К.: Академвидав, 2007 – 424 с. – (Альма-матер)
7. Сергєєнкова О.П., Столярчук О.А., Коханова О.П., Пасєка О.В. Педагогічна психологія: Навч. посіб. — К.: Центр учбової літератури, 2012. — 168 с.

8. Степанов О. Педагогічна психологія. Навчальний посібник / О. М. Степанов К.: “Академвидав”, - – 2011. – 416 с.
9. Токарева Н.М. Основи педагогічної психології: навчально-методичний посібник / Н. М. Токарева – Кривий Ріг, 2013 – 223 с.

Тема 4. ПСИХОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПРОЦЕСУ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА САМООСВІТИ

Мета: формувати поглиблені знання щодо відмінностей між учінням та навчальною діяльністю, щодо складових навчальної діяльності школяра та психологічних умов формування вміння вчитися.

Професійна спрямованість: уміння кваліфіковано розрізняти механізми стихійного та цілеспрямованого впливу на розвиток пізнавальних інтересів школяра.

План

1. Учіння та навчальна діяльність учня.
2. Концепція навчальної діяльності.
3. Покомпонентний аналіз навчальної діяльності.
4. Психологічні умови формування вміння вчитися. Самоосвітня діяльність сучасної людини

Основні поняття	<i>Учіння, навчальна діяльність, навчальна успішність, рівень навчальної успішності, суб'єкт навчальної діяльності, засвоєння навчальних дій, пошукова дослідницька діяльність, управління навчальною діяльністю школяра, пізнавальна мотивація школяра, соціальна мотивація школяра, типи ставлення до навчальної діяльності серед школярів (за А.К. Марковою)</i>
------------------------	---

Література

Основна література

1. Власова О. І. Педагогічна психологія : підручник для студентів вищих навчальних закладів. Київ, 2013. 480 с. Режим доступу: <http://lecture.in.ua/vlasova-oi-pedagogichna-psihologiya-navch-posibnik-klibide.html>
2. Заброцький М. М. Педагогічна психологія. Лекції : навч. посібник / М. М. Заброцький, Ю. Г. Шапошникова. – Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2017. – 144 с. Режим доступу: http://lib.ktu.edu.ua/?page_id=10035
3. Закон України «Про освіту» від 16 червня 2019 р. № 392-IX. URL: <http://www.mon.gov.ua/>.
4. Левус Н. І., Волошок О. В. Педагогічна психологія в схемах і таблицях : навчальний посібник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка; Артос, 2015. 340 с.
5. Мартинчук О.В., Підготовка фахівця зі спеціальної освіти до професійної діяльності в інклюзивному освітньому середовищі, - 2019, - 430 с.
6. Мельник І. С. Педагогічна психологія: дошкільний вік. Навчальний посібник для студентів напряму підготовки «Дошкільна освіта». – К.: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2013. – 128 с.
7. Педагогічна психологія : хрестоматія : навч. посібн. / Л.В.Долинська, Т.М.Лисянська та ін. Київ : Каравела, 2014. 368 с.
8. Поліщук В. М. Вікова і педагогічна психологія : навчальний посібник / В. М. Поліщук. – 4те вид., стер. – Суми : Університетська книга, 2019. – 352 с.
9. Токарева Н. М. Шамне А. В. Вікова та педагогічна психологія : навчальний посібник [для студентів вищих навчальних закладів] / Н.В. М. Токарева, А. В. Шамне. – Київ, 2017 – 548 с.

10. Швед М. Основи інклюзивної освіти: підручник / Марія Швед. – Львів: Український католицький університет, 2015. – 360 с.
11. Євтух М.Б., Педагогічна психологія: Підручник / М.Б. Євтух, Е.В., Лузік, Н.В. Ладогубець, Т.В. Ільїна. - К.: КондорВидавництво, 2015. - 420 с.
12. Формальна, неформальна, інформальна освіта. Розділ I, Стаття 8. // Про освіту: Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. Відомості Верховної Ради (ВВР). 2017. № 38–39. Ст. 380. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>

Додаткова література

1. Власова О.І. Педагогічна психологія: Навчальний посібник. – К.: Либідь, 2005. – 400 с. Савчин М.В. Педагогічна психологія: навчальний посібник / М.В. Савчин. – К.: Академвидав, 2007 – 424 с. – (Альма-матер)
2. Вікова та педагогічна психологія: Навч. посіб./ О.В. Скрипченко, Л.В. Долинська, З.В. Огороднійчук та ін. – К.: Просвіта, 2001. – С. 318 – 347.
3. Педагогічна психологія: Навч. посібник/ За ред. Л.Н. Проколієнко, Д.Ф. Ніколенка. – К.: Вища шк..., 1991. – С. 9 – 20.
4. Психологія особистості: Словник-довідник /За редакцією П.П. Горностая, Т.М. Титаренко. – К.: Рута, 2001. – 320 с.
5. Сергєєнкова О.П., Столярчук О.А., Коханова О.П., Пасєка О.В. Педагогічна психологія: Навч. посіб. — К.: Центр учбової літератури, 2012. — 168 с.
6. Степанов О. Педагогічна психологія. Навчальний посібник / О. М. Степанов К.: “Академвидав”, - – 2011. – 416 с.
7. Токарева Н.М. Основи педагогічної психології: навчально-методичний посібник / Н. М. Токарева – Кривий Ріг, 2013 – 223 с.

ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 5 ПСИХОЛОГІЯ НАВЧАННЯ

Мета: ознайомитись та узагальнити психологічну ефективність організації навчання у минулому та сучасному інноваційному освітньому процесі.

Професійна спрямованість: формування навичок теоретичного аналізу та прогнозування ефективності навчальної взаємодії за різних способів її організації.

План

1. Загальна характеристика процесу навчання.
2. Класифікація видів навчання (за О.І.Зимнею)
3. Психологічна характеристика форм передачі знань.
4. Навчання як управління діяльністю учнів.
 - концепції управління процесом навчання;
 - управління як забезпечення єдності основних функцій діяльності вчителя та учнів (Л.С.Виготський, П.Я.Гальперін, В.В.Давидов, Г.С.Костюк, О.В.Скрипченко, А.М.Матюшкін, Ю.І.Машбиць та інші).

Основні поняття	<i>Научіння, імпринтинг, умовно-рефлекторне научіння, оперантне научіння, вікарне научіння, вербальне научіння, механізми научіння (формування асоціацій, наслідування, розрізнення та узагальнення, інсайт, творчість), вільна технологія відкритої школи, діалогічна технологія, технологія збагачення, технологія навчання у співробітництві, особистісно-орієнтована технологія, розвиваюча технологія, активуюча технологія,</i>
------------------------	---

формуюча технологія, викладання, теорія і технологія поетапного формування розумових дій.

Завдання для самостійної роботи

Законспектувати	<ul style="list-style-type: none"> • Выготский Л.С. Знаковые операции и организация психологических процессов // Выготский Л.С., Собрание сочинений: В 6-ти т. Т.6. Вопросы теории и истории психологии / Под ред. А.Р.Лурия, М.Г.Ярошевского. – М.: Педагогика, 1982. – 488 с., С.53-60. • Спираючись на роботи Л.С.Виготського, поясніть роль знаку у формуванні вищих психічних функцій (ВПФ); соціальний чинник у формуванні ВПФ та основні правила розвитку ВПФ.
Реферати	<p>Психологічна специфіка різних форм організації навчання.</p> <p>Психологічний аналіз технології «Створення ситуації успіху» (за А.С. Белкіним, 1991)</p> <p>Теорія та практика поетапного формування розумових дій (П.Я. Гальперін, Н.Ф. Талізін, 1965)</p>

Завдання для самостійної роботи

▪ опрацювати питання	4 години
▪ опрацювати основні поняття	0,5 годин
▪ законспектувати статтю до реферету	1,5 годин

Оцінювання

▪ усна відповідь на питання	1 оцінка
▪ тест	1 оцінка

Література

Основна література

1. Власова О. І. Педагогічна психологія : підручник для студентів вищих навчальних закладів. Київ, 2015. 480 с. Режим доступу: <http://lecture.in.ua/vlasova-oi-pedagogichna-psihologiya-navch-posibnik-klibide.html>
2. Заброцький М. М. Педагогічна психологія. Лекції : навч. посібник / М. М. Заброцький, Ю. Г. Шапошникова. – Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2017. – 144 с. Режим доступу: http://lib.ktu.edu.ua/?page_id=10035
3. Закон України «Про освіту» від 16 червня 2019 р. № 392-IX. URL: <http://www.mon.gov.ua/>.
4. Левус Н. І., Волошок О. В. Педагогічна психологія в схемах і таблицях : навчальний посібник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка; Артос, 2015. 340 с.
5. Мартинчук О.В., Підготовка фахівця зі спеціальної освіти до професійної діяльності в інклюзивному освітньому середовищі, - 2019, - 430 с.
6. Мельник І. С. Педагогічна психологія: дошкільний вік. Навчальний посібник для студентів напряму підготовки «Дошкільна освіта». – К.: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2013. – 128 с.
7. Педагогічна психологія : хрестоматія : навч. посібн. / Л.В.Долинська, Т.М.Лисянська та ін. Київ : Каравела, 2014. 368 с.
8. Поліщук В. М. Вікова і педагогічна психологія : навчальний посібник / В. М. Поліщук. – 4-те вид., стер. – Суми : Університетська книга, 2019. – 352 с.
9. Токарева Н. М. Шамне А. В. Вікова та педагогічна психологія : навчальний посібник [для студентів вищих навчальних закладів] / Н.В. М. Токарева, А. В. Шамне. – Київ, 2017 – 548 с.

10. Швед М. Основи інклюзивної освіти: підручник / Марія Швед. – Львів: Український католицький університет, 2015. – 360 с.
11. Євтух М.Б., Педагогічна психологія: Підручник / М.Б. Євтух, Е.В., Лузік, Н.В. Ладогубець, Т.В. Ільїна. - К.: КондорВидавництво, 2015. - 420 с.

Додаткова література

1. Власова О.І. Педагогічна психологія: Навчальний посібник. – К.: Либідь, 2005. – 400 с.
2. Вікова та педагогічна психологія: Навч. посіб./ О.В. Скрипченко, Л.В. Долинська, З.В. Огороднійчук та ін. – К.: Просвіта, 2001. – С. 318 – 347.
3. Выготский Л.С., Собрание сочинений: В 6-ти т. Т.1. Вопросы теории и истории психологии / Под ред. А.Р.Лурия, М.Г.Ярошевского. – М.: Педагогика, 1982. – 488 с.
4. Давыдов В. В. Проблемы развивающего обучения. М., 1986;
5. Костюк Г.С. Навчально-виховний процес і психічний розвиток особистості. – Київ : Рад. шк., 1989. – 608 с.
6. Машбиц Е.И. Психолого-педагогические проблемы компьютеризации обучения. Москва : Педагогика, 1988. 192 с.
7. Машбиць Ю.І. Психологічні механізми дистанційного навчання. Теоретико-методологічні проблеми розвитку особистості в системі неперервної освіти. Матеріали методологічного семінару АПН України 16 грудня 2004 року / за ред. академіка С.Д.Максименка. Київ, 2005. С.189–201
8. Машбиць Ю.І. Психологічні механізми навчання. Українська психологія : сучасний потенціал. Матеріали Четвертих Костюківських читань (25 вересня 1996 р.). В 3-х томах. Київ : Вид-во ДОК, 1996. Т.ІІ. С. 176–185.
9. Освітні технології: Навч.-метод. посіб./ О.М.Пехота, А.З.Кіктенко, О.М.Любарська та ін.; За ред. О.М.Пехоти. — К.: А.С.К., 2004. — 256 с. — Бібліогр. в кінці розд.
10. Потапова Н.І. Форми навчальної діяльності учнів (історико – педагогічний контекст) //Педагогіка і психологія. – 2002. – № 1 – 2 (34 – 35). – С. 223 – 231.
11. Педагогічна психологія: Навч. посібник/ За ред. Л.Н. Проколієнко, Д.Ф. Ніколенка. – К.: Вища шк., 1991. – С. 9 – 20.
12. Петренко Р.І., Освіта засуджених у пенітенціарних закладах як основний засіб їх виправлення та ресоціалізації // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах.- 2022 р., № 81. – С. 65-68.
13. Психологія особистості: Словник-довідник /За редакцією П.П. Горностая, Т.М. Титаренко. – К.: Рута, 2001. – 320 с.
14. Смутьсон М.Л. Психологічні механізми в концепції навчання Ю.І.Машбиця. Технології розвитку інтелекту, Т.1, № 6, 2014. URL: http://psytir.org.ua/upload/journals/6/authors/2014/Smulson_Maryna_Lazarivna_Psyhologichni_mehanizmy_v_koncepcii_navchannja_Yu_I_Mashybytsya.pdf
15. Степанов О. Педагогічна психологія. Навчальний посібник / О. М. Степанов К.: “Академвидав”, - - 2011. – 416 с.
16. Токарева Н.М. Основи педагогічної психології: навчально-методичний посібник / Н. М. Токарева – Кривий Ріг, 2013 – 223 с.
17. Формальна, неформальна, інформальна освіта. Розділ I, Стаття 8. // Про освіту: Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. Відомості Верховної Ради (ВВР). 2017. № 38–39. Ст. 380. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
18. Эльконин Д.Б., Избранные психологические труды. – М.: Педагогика, 1989. 550 с.

Контрольні запитання і завдання для самоперевірки

1. У чому сутність традиційного навчання?
2. Назвіть відмітні ознаки традиційної класно-урочної технології навчання.
3. Назвіть переваги і недоліки традиційного навчання.

4. У чому виявляються основні протиріччя традиційного навчання?
5. Вкажіть основні історичні аспекти проблемного навчання у зарубіжній педагогіці і психології.
6. У чому сутність сугестопедичного навчання?
7. Хто є автором знаково-контекстного навчання?
8. Дайте характеристику типів навчальних програм у кредитно-модульному навчанні.
9. У чому полягають особливості розвивального навчання?
10. Чому програмоване навчання не набуло належного розвитку?

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 6

ПСИХОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА УЧНЯ ТА НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Мета: формувати науково обґрунтовану позицію майбутніх психологів щодо пріоритету в організації навчання суб'єкт-суб'єктної взаємодії, де учень перетворюється на суб'єкта пізнавальної діяльності.

Професійна спрямованість: уміння будувати (сприяти створенню) природовідповідну ситуацію пізнання школярем оточення в умовах педагогічного управління та супроводу як вимога сучасної освіти.

1. Сутність процесу учіння.
2. Структурні елементи навчальної діяльності
3. Мотивація навчальної діяльності:
 - пізнавальні мотиви;
 - соціальні мотиви;
 - типи ставлення учня до навчальної діяльності.
4. Психологічні умови формування уміння вчитися.

Основні поняття	<i>Мотив, мотивація, мотивація досягнення успіху, мотивація уникнення невдачі, научуваність (навчальність), неуспішність у навчанні, засвоєння, довізначення задачі, контроль, функції контролю, компоненти контролю, оцінка, оцінювання, функції оцінки, змістовна оцінка, парціальна оцінка, самооцінка, загальна самооцінка, конкретна самооцінка, фонд накопичених знань, фонд відпрацьованих розумових операцій, педагогічно запусчені школярі, школярі зі зниженою научуваністю, корекційна програма, типи ставлення учня до учіння (за А.К.Марковою).</i>
------------------------	--

Завдання для самостійної роботи

Законспектувати	<ul style="list-style-type: none"> • Яременко Л. Мотивація навчального процесу як педагогічна проблема / Л. Яременко // Вища освіта України. - 2014. - № 3. - С. 69-74. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vou_2014_3_12 • Эльконин Д.Б., Развитие речи и обучение чтению // Эльконин Д.Б., Избранные психологические труды. – М.: Педагогика, 1989. 560 с. - С. 362-405. (у статті Ельконіна Д.Б. зверніть особливу увагу на роль мови та мовлення у розвитку дитини, на етапи формування дії читання, на механізм формування орієнтувальної основи читання, знайомства з літерами)
Реферат	Проблема навчання та розвитку у працях Л.С. Виготського

▪ опрацювати питання ▪ опрацювати основні поняття	4 години
0,5 годин |
|--|-----------------------|

▪ законспектувати статтю	1,5 годин
Оцінювання	
▪ усна відповідь на питання	1 оцінка
▪ тест	1 оцінка

Література

Основна література

1. Власова О. І. Педагогічна психологія : підручник для студентів вищих навчальних закладів. Київ, 2013. 480 с. Режим доступу: <http://lecture.in.ua/vlasova-oi-pedagogichna-psihologiya-navch-posibnik-klibide.html>
2. Заброцький М. М. Педагогічна психологія. Лекції : навч. посібник / М. М. Заброцький, Ю. Г. Шапошникова. – Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2017. – 144 с. Режим доступу: http://lib.ktu.edu.ua/?page_id=10035
3. Закон України «Про освіту» від 16 червня 2019 р. № 392-IX. URL: <http://www.mon.gov.ua/>.
4. Левус Н. І., Волошок О. В. Педагогічна психологія в схемах і таблицях : навчальний посібник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка; Артос, 2015. 340 с.
5. Мартинчук О.В., Підготовка фахівця зі спеціальної освіти до професійної діяльності в інклюзивному освітньому середовищі, - 2019, - 430 с.
6. Мельник І. С. Педагогічна психологія: дошкільний вік. Навчальний посібник для студентів напряму підготовки «Дошкільна освіта». – К.: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2013. – 128 с.
7. Педагогічна психологія : хрестоматія : навч. посібн. / Л.В.Долинська, Т.М.Лисянська та ін. Київ : Каравела, 2014. 368 с.
8. Поліщук В. М. Вікова і педагогічна психологія : навчальний посібник / В. М. Поліщук. – 4те вид., стер. – Суми : Університетська книга, 2019. – 352 с.
9. Токарева Н. М. Шамне А. В. Вікова та педагогічна психологія : навчальний посібник [для студентів вищих навчальних закладів] / Н.В. М. Токарева, А. В. Шамне. – Київ, 2017 – 548 с.
10. Швед М. Основи інклюзивної освіти: підручник / Марія Швед. – Львів: Український католицький університет, 2015. – 360 с.
11. Євтух М.Б., Педагогічна психологія: Підручник / М.Б. Євтух, Е.В., Лузік, Н.В. Ладогубець, Т.В. Ільїна. - К.: КондорВидавництво, 2015. - 420 с.
12. Формальна, неформальна, інформальна освіта. Розділ І, Стаття 8. // Про освіту: Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. Відомості Верховної Ради (ВВР). 2017. № 38–39. Ст. 380. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>

Додаткова література

1. Вікова та педагогічна психологія: Навч. посіб./ О.В. Скрипченко, Л.В. Долинська, З.В. Огороднійчук та ін. – К.: Просвіта, 2001. – С. 318 – 347.
2. Власова О.І.Педагогічна психологія: Навчальний посібник. – К.: Либідь, 2005. – 400 с.
3. Давыдов В. В. Проблемы развивающего обучения. М., 1986;.
4. Педагогічна психологія: Навч. посібник/ За ред. Л.Н. Проколієнко, Д.Ф. Ніколенка. – К.: Вища шк., 1991. – С. 9 – 20.
5. Психологія особистості: Словник-довідник /За редакцією П.П. Горностая, Т.М. Титаренко. – К.: Рута, 2001. – 320 с.
6. Степанов О. Педагогічна психологія. Навчальний посібник / О. М. Степанов К.: “Академвидав”, - – 2011. – 416 с.
7. Токарева Н.М. Основи педагогічної психології: навчально-методичний посібник / Н. М. Токарева – Кривий Ріг, 2013 – 223 с.

Контрольні запитання і завдання для самоперевірки

1. Які існують точки зору щодо категорії «учіння»?
2. Як пропонує розуміти учіння Г.С.Костюк?
3. Що розуміють під "навчальною діяльністю"?
4. У чому сутність навчальної діяльності?
5. Назвіть авторів концепції навчальної діяльності?
6. Як розуміється поняття "суб'єкт діяльності" в концепції навчальної діяльності?
7. Як визначає структуру навчальної діяльності В.В. Репкін?
8. Порівняйте точки зору на структуру навчальної діяльності В.В. Репкіна і А.У. Варданяна.
9. Які компоненти навчальної діяльності виділив Д.Б. Ельконін і В.В. Давидов?
10. У чому проявляється провідний характер навчальної діяльності в молодшому шкільному віці?
11. Назвіть основні аспекти діагностики навчальної діяльності.
12. За якими ознаками можна вивчати ступінь сформованості навчальних дій?

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 7 ВИКОНАННЯ ІНДЗ (ПОЗ) (продовження)

Мета: сформувати навички проведення дослідження відповідно до запиту (один на вибір протягом усіх циклів лабораторних занять з курсу).

Професійна спрямованість: сформувати навички роботи з клієнтським запитом (Див практичні заняття вище) за алгоритмом, що дає змогу студентові активізувати міжпредметні зв'язки з вивчених предметів та усвідомити необхідність скласти дієву обґрунтовану програму саморозвитку у тих напрямках, де відчувається брак знань, навичок, умінь.

Програма для обов'язкового виконання (за алгоритмом розв'язання ПОЗ):

II. ПЛАНОВО-ПІДГОТОВЧИЙ ЕТАП

- 1.1. Аналіз власного досвіду виконання подібних завдань при вивченні навчальних дисциплін та проходженні практик
- 1.2. Підбір і аналіз літератури та формулювання припущень про причини виникнення проблеми
- 1.3. Консультація з фахівцями (в першу чергу це спеціалісти з окремих дотичних до психології галузей (соціологія, психіатрія, педіатрія, дефектологія, правознавство тощо), а також психологи – визнані авторитети в окремих аспектах вашої проблеми)

III. ЕТАП ПРАКТИЧНОЇ РОБОТИ (розв'язання ПОЗ на основі теоретичного аналізу спеціалізованої літератури (із посиланням на першоджерела п.2.2. Алгоритму). Відповідь повинна бути підкріплена прикладами із художньої літератури, результатів експериментальних досліджень або власного досвіду.

IV. ЗВІТНО-ПІДСУМКОВИЙ ЕТАП

Представлення результатів людині, яка звернулася із запитом (висновок за результатами дослідження, підсумкова консультативна бесіда, звіт за результатами тренінгової роботи, виступ на батьківських зборах, перед виробничим колективом, інші варіанти представлення результатів) **Зверніть увагу на** правильність та обґрунтованість висновків; якість оформлення звіту, повідомлення, діагностичного висновку тощо; узгодження очікувань (пункт 1.2.) і отриманих результатів. **Змоделюйте та представте** діалогічне представлення результатів роботи замовнику чи клієнту з використанням табличних, графічних, відео матеріалів тощо.

Завдання для самостійної роботи

Заняття 7	Протягом заняття завершити роботу над II - IV етапами дослідження
	Завершити роботу над дослідження та самооцінити його (відповідний

Література

Основна література

1. Фальковська Л.М. Особливості роботи над професійно-орієнтованим завданням з курсу «Педагогічна психологія» //Професійно-орієнтовані завдання з психології: Навчальний посібник / За ред. О.Л.Музики.— 3-е вид., перероб. і доп. — Житомир, 2010. — 556с., С.78-151.

Додаткова література

1. Власова О.І. Педагогічна психологія: Навчальний посібник. – К.: Либідь, 2005. – 400 с.
2. Сівак С. Скринінг шкільного життя. Методика комплексного психодіагностичного вивчення стану навчально-виховного процесу загальноосвітньої школи. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2002. – 72 с. С.33-39, С.50-55.

Контрольні рекомендації та завдання для самостійної роботи

1. Підберіть необхідну літературу для детального обраної Вами проблеми.
2. Надавайте перевагу найсвіжішим публікаціям, періодичним виданням та тим джерелам, які є найбільш інформативні і влучні щодо обраної проблематики.
3. Як змоделювати результати дослідження та представити їх у вигляді схем та таблиць, графіків.
4. Як коректно та водночас об'єктивно сповістити результати дослідження?
5. Оформіть текст консультаційної бесіди з клієнтом з посиланням до ілюстративного матеріалу.
6. Розробіть рекомендації та зробіть пропозиції щодо наступних кроків у наданні допомоги.
7. Представте фрагмент консультативної бесіди.
8. Продовжуйте оформлювати презентацію в PowerPoint.

Змістовий модуль 4. ПСИХОЛОГІЯ ВИХОВАННЯ ТА САМОВИХОВАННЯ

Теми	денна форма/ заочна форма				
	Всього годин	кількість годин			
		лекції	практичні	лабораторні	Індивідуальна робота
Тема 5. Психологічні засади виховання	6/5	2/0			4/5
▪ Психологічний зміст виховання та перевиховання	6/5		2/0		4/5
Тема 6. Соціальна педагогічна психологія	6/5	2/0			4/5
Тема 7. Самовиховання людини: ресурси розвитку особистості	8/5	2/0	2/0		4/5
Виконання ІНДЗ (ПОЗ)	4/8		2/0		2/8
Разом за кредитом 4	30/30	6/0	6/2	0/0	18/28
Всього за модуль	120/120	20/6	20/2	0/0	80/112

Обов'язкові види робіт:

- опрацювати питання з плану практичного заняття;
- опрацювати основні поняття;
- законспектувати першоджерела;
- пройти перевірку рівня засвоєння знань з теми, яка виносилася на самостійне опрацювання, на індивідуальній консультації у викладача.

Види робіт на вибір:

- реферат або повідомлення (готує один студент з академічної групи).

ЛЕКЦІЙНИЙ КУРС

Тема 5. ПСИХОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ВИХОВАННЯ ТА САМОВИХОВАННЯ

Мета: зорієнтувати студентство у сутності та психологічних механізмах виховання та самовиховання

Професійна спрямованість: уміння розумітися на внутрішніх та зовнішніх чинниках, що обумовлюють формування особистості.

План

1. Поняття мети виховання.
2. Психологічні впливи і стратегії у вихованні. Сутність засобів та методів виховання.
3. Показники і критерії вихованості школярів.
4. Психологічні основи організації самовиховання.

Основні

Завдання виховання, загальна мета сучасного виховання, конкретні та

ПОНЯТТЯ	спеціальні цілі виховання, принципи виховання, спонукальна сфера особистості як головний психологічний об'єкт виховання, завдання педагога у вихованні, критерії вихованості, показники вихованості, виховний вплив, інтегральні та ситуативні виховні впливи, передумови виховного впливу, смислові бар'єри у вихованні, рівень сформованості моральних потреб, рівень сформованості довільності поведінки, вихованість, виховуваність, об'єктна стратегія виховання, маніпулятивна стратегія виховання, суб'єктна стратегія виховання, засоби виховання (прямі, непрямі), засоби виховання (усвідомлені, неусвідомлені), методи психотерапевтичного та психокорекційного впливу у вихованні, самовиховання, самопізнання, ставлення до себе, саморегуляція, умови самовиховання.
----------------	--

Література

Основна література

1. Власова О. І. Педагогічна психологія : підручник для студентів вищих навчальних закладів. Київ, 2013. 480 с. Режим доступу: <http://lecture.in.ua/vlasova-oi-pedagogichna-psihologiya-navch-posibnik-klibide.html>
2. Заброцький М. М. Педагогічна психологія. Лекції : навч. посібник / М. М. Заброцький, Ю. Г. Шапошникова. – Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2017. – 144 с. Режим доступу: http://lib.ktu.edu.ua/?page_id=10035
3. Закон України «Про освіту» від 16 червня 2019 р. № 392-ІХ. URL: <http://www.mon.gov.ua/>.
4. Левус Н. І., Волошок О. В. Педагогічна психологія в схемах і таблицях : навчальний посібник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка; Артос, 2015. 340 с.
5. Мартинчук О.В., Підготовка фахівця зі спеціальної освіти до професійної діяльності в інклюзивному освітньому середовищі, - 2019, - 430 с.
6. Мельник І. С. Педагогічна психологія: дошкільний вік. Навчальний посібник для студентів напряму підготовки «Дошкільна освіта». – К.: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2013. – 128 с.
7. Педагогічна психологія : хрестоматія : навч. посібн. / Л.В.Долинська, Т.М.Лисянська та ін. Київ : Каравела, 2014. 368 с.
8. Поліщук В. М. Вікова і педагогічна психологія : навчальний посібник / В. М. Поліщук. – 4те вид., стер. – Суми : Університетська книга, 2019. – 352 с.
9. Токарева Н. М. Шамне А. В. Вікова та педагогічна психологія : навчальний посібник [для студентів вищих навчальних закладів] / Н.В. М. Токарева, А. В. Шамне. – Київ, 2017 – 548 с.
10. Євтух М.Б., Педагогічна психологія: Підручник / М.Б. Євтух, Е.В., Лузік, Н.В. Ладогубець, Т.В. Ільїна. - К.: КондорВидавництво, 2015. - 420 с.

Додаткова література

1. Власова О.І.Педагогічна психологія: Навчальний посібник. – К.: Либідь, 2005. – 400 с.
2. Вікова та педагогічна психологія: Навч. посіб./ О.В. Скрипченко, Л.В. Долинська, З.В. Огороднійчук та ін. – К.: Просвіта, 2001. – С. 318 – 347.
3. Педагогічна психологія: Навч. посібник/ За ред. Л.Н. Проколієнко, Д.Ф. Ніколенка. – К.: Вища шк., 1991. – С. 9 – 20.
4. Психологія особистості: Словник-довідник /За редакцією П.П. Горностая, Т.М. Титаренко. – К.: Рута, 2001. – 320 с.
5. Савчин М.В. Педагогічна психологія: навчальний посібник / М.В. Савчин. – К.: Академвидав, 2007 – 424 с. – (Альма-матер)

6. Сергєєнкова О.П., Столярчук О.А., Коханова О.П., Пасєка О.В. Педагогічна психологія: Навч. посіб. — К.: Центр учбової літератури, 2012. — 168 с.
7. Степанов О. Педагогічна психологія. Навчальний посібник / О. М. Степанов К.: “Академвидав”, - - 2011. – 416 с.
8. Токарева Н.М. Основи педагогічної психології: навчально-методичний посібник / Н. М. Токарева – Кривий Ріг, 2013 – 223 с.
9. Швед М. Основи інклюзивної освіти: підручник / Марія Швед. – Львів: Український католицький університет, 2015. – 360 с.

Тема 6. СОЦІАЛЬНА ПЕДАГОГІЧНА ПСИХОЛОГІЯ

Мета: зорієнтувати студентство у сутності соціально-психологічних механізмах виховання та самовиховання

Професійна спрямованість: уміння розумітися на внутрішніх та зовнішніх чинниках, що обумовлюють формування особистості.

План

1. Освітні системи та розвиток особистості.
2. Соціально-психологічні проблеми колективу школярів і його виховний вплив.
3. Особливості педагогічного спілкування та формування самоповаги школяра.
4. Особистість педагога та пізнання школяра. Самооцінка педагога та відображення ним особистості школяра.
5. Педагогічна проникливість та спостережливість.

Основні поняття	<i>Взаємини в дитячих групах та колективах, соціалізація особистості, самоактуалізація та трансценденція особистості, соціалізація агресії, агресія адаптивна і не адаптивна, особистість та деформація ядра при деліквентній поведінці, Я-концепція та самооцінка школяра, мотивація учіння та поведінка у виборі професії, акцентуації характеру, відповідальність особистості, динаміка між особистісних взаємин, соціальний статус школяра, психологічна структура шкільного класу, професійно-педагогічне спілкування, дидактичне спілкування, педагогічна соціальна перцепція (загальні основи, факти досліджень).</i>
------------------------	--

Література

Основна література

1. Власова О. І. Педагогічна психологія : підручник для студентів вищих навчальних закладів. Київ, 2015. 480 с. Режим доступу: <http://lecture.in.ua/vlasova-oi-pedagogichna-psihologiya-navch-posibnik-klibide.html>
2. Заброцький М. М. Педагогічна психологія. Лекції : навч. посібник / М. М. Заброцький, Ю. Г. Шапошникова. – Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2017. – 144 с. Режим доступу: http://lib.ktu.edu.ua/?page_id=10035
3. Закон України «Про освіту» від 16 червня 2019 р. № 392-IX. URL: <http://www.mon.gov.ua/>.
4. Левус Н. І., Волошок О. В. Педагогічна психологія в схемах і таблицях : навчальний посібник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка; Артос, 2015. 340 с.
5. Мартинчук О.В., Підготовка фахівця зі спеціальної освіти до професійної діяльності в інклюзивному освітньому середовищі, - 2019, - 430 с.
6. Педагогічна психологія : хрестоматія : навч. посібн. / Л.В.Долинська, Т.М.Лисянська та ін. Київ : Каравела, 2014. 368 с.
7. Поліщук В. М. Вікова і педагогічна психологія : навчальний посібник / В. М. Поліщук. – 4те вид., стер. – Суми : Університетська книга, 2019. – 352 с.

8. Токарева Н. М. Шамне А. В. Вікова та педагогічна психологія : навчальний посібник [для студентів вищих навчальних закладів] / Н.В. М. Токарева, А. В. Шамне. – Київ, 2017 – 548 с.
9. Швед М. Основи інклюзивної освіти: підручник / Марія Швед. – Львів: Український католицький університет, 2015. – 360 с.
10. Євтух М.Б., Педагогічна психологія: Підручник / М.Б. Євтух, Е.В., Лузік, Н.В. Ладогубець, Т.В. Ільїна. - К.: КондорВидавництво, 2015. - 420 с.
11. Формальна, неформальна, інформальна освіта. Розділ I, Стаття 8. // Про освіту: Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. Відомості Верховної Ради (ВВР). 2017. № 38–39. Ст. 380. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>

Додаткова література

1. Вікова та педагогічна психологія: Навч. посіб./ О.В. Скрипченко, Л.В. Долинська, З.В. Огороднійчук та ін. – К.: Просвіта, 2001. – С. 318 – 347.
2. Власова О.І. Педагогічна психологія: Навчальний посібник. – К.: Либідь, 2005. – 400 с.
3. Мельник І. С. Педагогічна психологія: дошкільний вік. Навчальний посібник для студентів напряму підготовки «Дошкільна освіта». – К.: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2013. – 128 с.
4. Петренко Р.І., Освіта засуджених у пенітенціарних закладах як основний засіб їх виправлення та ресоціалізації // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах.- 2022 р., № 81. – С. 65-68.
5. Педагогічна психологія: Навч. посібник/ За ред. Л.Н. Проколієнко, Д.Ф. Ніколенка. – К.: Вища шк., 1991. – С. 9 – 20.
6. Психологія особистості: Словник-довідник /За редакцією П.П. Горностая, Т.М. Титаренко. – К.: Рута, 2001. – 320 с.
7. Социальная психология / Под ред. А.В. Петровского, М. 1987.
8. Степанов О. Педагогічна психологія. Навчальний посібник / О. М. Степанов К.: “Академвидав”, - – 2011. – 416 с.
9. Токарева Н.М. Основи педагогічної психології: навчально-методичний посібник / Н. М. Токарева – Кривий Ріг, 2013 – 223 с.

Контрольні запитання і завдання для самоперевірки

1. Які соціальні інститути впливають на формування особистості?
2. Які з них здійснюють цілеспрямований вплив на становлення особистості?
3. Які завдання перед собою ставить шкільний розвиток людини як особистості та суб'єкта діяльності?
4. Як Ви розумієте соціалізацію особистості?
5. Які стадії соціалізації виокремлює А.В.Петровський?
6. Що собою представляє «Я»- концепція та самооцінка школяра?
7. Яка роль відводиться у поведінці мотивації досягнення та мотивації уникнення невдач?
8. З чого починається розвиток відповідальності особистості?
9. Як впливають системи відносин у класі на особистісне становлення школяра?
10. Як переживає учень свої взаємини з іншими членами групи?
11. Що визначає статус школяра у системі особистісних взаємовідношень?
12. Що таке соціально-психологічна спостережливність вчителя?
13. Як мають співвідноситись формальна та неформальна структури класу, щоб свідчити про належний рівень виховної роботи класного керівника?
14. Які чинники впливають на формування почуття власної гідності школяра?
15. У чому полягає суть основних принципів гуманістичного спілкування?

Тема 7. ВИХОВАННЯ ЛЮДИНИ: РЕСУРСИ РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ

Мета: актуалізація та поглиблення знань з теорії особистості, соціально-психологічних умов формування особистості, соціалізації.

Професійна спрямованість: уміння аналізувати особливості виховного впливу, враховувати психологічні умови виховуючої ситуації

План.

1. Психологічні умови формування властивостей особистості.
2. Проблема управління вихованням.
3. Соціально-психологічні аспекти виховання. Основні соціальні інститути виховання.
4. Психологічні питання перевиховування та психокорекції.

Основні поняття	<i>Індивідуальний підхід у вихованні, спрямованість особистості, особистість і діяльність, потреби особистості, мотиви особистості, світогляд, переконання, ідеал, ієрархія співвідношення мотивів, формування моральної свідомості та поведінки школяра, спілкування як чинник виховання, основні форми спілкування в онтогенезі (за М.І. Лісіною), роль колективу у вихованні школярів, сім'я як інститут соціалізації та соціально-психологічний чинник виховання, виховання та формування соціальних настановлень особистості, ефективність педагогічного впливу, перевиховання, психокорекція, групи важковиховуваних школярів</i>
----------------------------	---

Література

Основна література

1. Власова О. І. Педагогічна психологія : підручник для студентів вищих навчальних закладів. Київ, 2013. 480 с. Режим доступу: <http://lecture.in.ua/vlasova-oi-pedagogichna-psihologiya-navch-posibnik-klibide.html>
2. Заброцький М. М. Педагогічна психологія. Лекції : навч. посібник / М. М. Заброцький, Ю. Г. Шапошникова. – Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2017. – 144 с. Режим доступу: http://lib.ktu.edu.ua/?page_id=10035
3. Закон України «Про освіту» від 16 червня 2019 р. № 392-IX. URL: <http://www.mon.gov.ua/>.
4. Левус Н. І., Волошок О. В. Педагогічна психологія в схемах і таблицях : навчальний посібник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка; Артос, 2015. 340 с.
5. Мартинчук О.В., Підготовка фахівця зі спеціальної освіти до професійної діяльності в інклюзивному освітньому середовищі, - 2019, - 430 с.
6. Мельник І. С. Педагогічна психологія: дошкільний вік. Навчальний посібник для студентів напряму підготовки «Дошкільна освіта». – К.: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2013. – 128 с.
7. Педагогічна психологія : хрестоматія : навч. посібн. / Л.В.Долинська, Т.М.Лисянська та ін. Київ : Каравела, 2014. 368 с.
8. Поліщук В. М. Вікова і педагогічна психологія : навчальний посібник / В. М. Поліщук. – 4те вид., стер. – Суми : Університетська книга, 2019. – 352 с.
9. Токарева Н. М. Шамне А. В. Вікова та педагогічна психологія : навчальний посібник [для студентів вищих навчальних закладів] / Н.В. М. Токарева, А. В. Шамне. – Київ, 2017 – 548 с.
10. Швед М. Основи інклюзивної освіти: підручник / Марія Швед. – Львів: Український католицький університет, 2015. – 360 с.
11. Євтух М.Б., Педагогічна психологія: Підручник / М.Б. Євтух, Е.В., Лузік, Н.В. Ладогубець, Т.В. Ільїна. - К.: КондорВидавництво, 2015. - 420 с.
12. Формальна, неформальна, інформальна освіта. Розділ I, Стаття 8. // Про освіту: Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. Відомості Верховної Ради (ВВР). 2017. № 38–39. Ст. 380. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>

Додаткова література

1. Вікова та педагогічна психологія: Навч. посіб./ О.В. Скрипченко, Л.В. Долинська, З.В. Огороднійчук та ін. – К.: Просвіта, 2001. – С. 318 – 347.
2. Власова О.І. Педагогічна психологія: Навчальний посібник. – К.: Либідь, 2005. – 400 с.
3. Педагогічна психологія: Навч. посібник/ За ред. Л.Н. Проколієнко, Д.Ф. Ніколенка. – К.: Вища шк., 1991. – С. 9 – 20.
4. Психологія особистості: Словник-довідник /За редакцією П.П. Горностая, Т.М. Титаренко. – К.: Рута, 2001. – 320 с.
5. Савчин М.В. Педагогічна психологія: навчальний посібник / М.В. Савчин. – К.: Академвидав, 2007 – 424 с. – (Альма-матер)
6. Сергєєнкова О.П., Столярчук О.А., Коханова О.П., Пасека О.В. Педагогічна психологія: Навч. посіб. — К.: Центр учбової літератури, 2012. — 168 с.
7. Степанов О. Педагогічна психологія. Навчальний посібник / О. М. Степанов К.: “Академвидав”, - – 2011. – 416 с.
8. Токарева Н.М. Основи педагогічної психології: навчально-методичний посібник / Н. М. Токарева – Кривий Ріг, 2013 – 223 с.

ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 8 - 9

Тема 9. ПСИХОЛОГІЧНИЙ ЗМІСТ ВИХОВАННЯ ТА ПЕРЕВИХОВАННЯ. САМОВИХОВАННЯ ЛЮДИНИ: РЕСУРСИ РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ

Мета: актуалізація знань з психологічної теорії спрямованої соціалізації особистості та доцільності застосування психокорекції.

Професійна спрямованість: набуття навичок ґрунтовності у підході до розвитку особистісної сфери школяра в умовах цілеспрямованого та стихійного впливів

План

1. Сутність та психологічні механізми виховання в сучасних умовах.
2. Психологічний об'єкт, методологічні принципи та зміст виховного процесу.
3. Ознаки вихованості: моральна саморегуляція, цілісний та визначений характер, довільність та просоціальна спрямованість особистості тощо.
4. Психічне здоров'я як результат виховання, причини та наслідки психологічних травм дітей у процесі виховання.
5. Психологічні аспекти вивчення та застосування психокорекції девіантної поведінки.

Основні поняття

виховання, самовиховання, вплив у вихованні, цілеспрямований вплив, нецілеспрямований вплив, прямий вплив, непрямий вплив, переконання, навіювання, зараження, наслідування, методи виховання, метод переконання, метод вправляння, метод прикладу, заохочення, покарання, метод примусу, соціалізація, вплив, психологічний вплив, типи стратегій психологічного впливу (реактивна /об'єктна/, імперативна, маніпулятивна, розвиваюча), направленість особистості, авторитет, хибний авторитет (авторитет утиску, резонерства, відстані, чванства, підкупу тощо), психологічна компетентність педагога, психологічний бар'єр, афект неадекватності, психічні травми, копінг-стратегія, , нозогенії, фамільгенії, дидактогенії, соціогенії, девіантна поведінка, принципи застосування психологічної корекції щодо девіантної поведінки

Завдання для самостійної роботи

Законспектувати	Боришевський М.Й., Дорога до себе. Від основ суб'єктності до вершин духовності, К.: Академвидав, 2010. – 416 с. – 1.4. Психологія самоактивності учнів у виховному процесі
Завдання	опрацювати питання, основні поняття

Завдання для самостійної роботи

▪ опрацювати питання	3 години
▪ опрацювати основні поняття	0,5 годин
▪ законспектувати статтю	2,5 годин

Оцінювання

▪ усна відповідь на питання	1 оцінка
▪ тест	1 оцінка

Література

Основна література

1. Бех І.Д. Особистість на шляху до духовних цінностей : монографія. / І.Д. Бех. – Київ – Чернівці : «Букрек», 2018. – 320 с. URL: <http://surl.li/ejloi>
2. Власова О. І. Педагогічна психологія : підручник для студентів вищих навчальних закладів. Київ, 2013. 480 с. Режим доступу: <http://lecture.in.ua/vlasova-oi-pedagogichna-psihologiya-navch-posibnik-klibide.html>
3. Заброцький М. М. Педагогічна психологія. Лекції : навч. посібник / М. М. Заброцький, Ю. Г. Шапошникова. – Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2017. – 144 с. Режим доступу: http://lib.ktu.edu.ua/?page_id=10035
4. Закон України «Про освіту» від 16 червня 2019 р. № 392-IX. URL: <http://www.mon.gov.ua/>
5. Левус Н. І., Волошок О. В. Педагогічна психологія в схемах і таблицях : навчальний посібник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка; Артос, 2015. 340 с.
6. Мартинчук О.В., Підготовка фахівця зі спеціальної освіти до професійної діяльності в інклюзивному освітньому середовищі, - 2019, - 430 с.
7. Мельник І. С. Педагогічна психологія: дошкільний вік. Навчальний посібник для студентів напряму підготовки «Дошкільна освіта». – К.: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2013. – 128 с.
8. Педагогічна психологія : хрестоматія : навч. посібн. / Л.В.Долинська, Т.М.Лисянська та ін. Київ : Каравела, 2014. 368 с.
9. Поліщук В. М. Вікова і педагогічна психологія : навчальний посібник / В. М. Поліщук. – 4те вид., стер. – Суми : Університетська книга, 2019. – 352 с.
10. Токарева Н. М. Шамне А. В. Вікова та педагогічна психологія : навчальний посібник [для студентів вищих навчальних закладів] / Н.В. М. Токарева, А. В. Шамне. – Київ, 2017 – 548 с.
11. Євтух М.Б., Педагогічна психологія: Підручник / М.Б. Євтух, Е.В., Лузік, Н.В. Ладогубець, Т.В. Ільїна. - К.: КондорВидавництво, 2015. - 420 с.

Додаткова література

1. Заброцький М.М. Педагогічна психологія: Курс лекцій. К.: МАУП, 2000. – 100с. – Бібліогр. укінці тем.
2. Вікова та педагогічна психологія: Навч. посіб./ О.В. Скрипченко, Л.В. Долинська, З.В. Огороднійчук та ін. – К.: Просвіта, 2001. – С. 318 – 347.
3. Власова О.І.Педагогічна психологія: Навчальний посібник. – К.: Либідь, 2005. – 400 с.

4. Педагогічна психологія: Навч. посібник/ За ред. Л.Н. Проколієнко, Д.Ф. Ніколенка. – К.: Вища шк., 1991. – С. 9 – 20.
5. Психологія особистості: Словник-довідник /За редакцією П.П. Горностая, Т.М. Титаренко. – К.: Рута, 2001. – 320 с.
6. Степанов О. Педагогічна психологія. Навчальний посібник / О. М. Степанов К.: “Академвидав”, - – 2011. – 416 с.
7. Токарева Н.М. Основи педагогічної психології: навчально-методичний посібник / Н. М. Токарева – Кривий Ріг, 2013 – 223 с.
8. Швед М. Основи інклюзивної освіти: підручник / Марія Швед. – Львів: Український католицький університет, 2015. – 360 с.

Контрольні питання та завдання для самостійної роботи

1. Чим різняться поняття "виховання" - в широкому соціальному і вузькому сенсі?
2. Які аспекти виховання вивчає педагогіка, а які - психологія?
3. Чим відрізняються критерії від показників?
4. Назвіть основні критерії вихованості та вихованості.
5. Охарактеризуйте основні рівні вихованості та вихованості за А.К. Марковою.
6. Як Ви розумієте вислів "виховує навчання"?
7. У чому особливості формування моральної основи учнів?
8. Розкрийте суть концепції морального розвитку Кольберга.
9. У чому полягають, і як взаємопов'язані між собою компоненти системи соціального контролю за поведінкою?
10. Які цілі корекційно-виховної роботи? За якої умови така робота зберігає сенс і виконує провідну роль у профілактиці девіантної поведінки?
11. На якій підставі побудована класифікація етапів асоціальної поведінки? Як оцінюється продуктивність корекційно-виховної роботи на тому чи іншому етапі?
12. У чому полягають функції процесу перевиховання?
13. Які задачі та прийоми психокорекційної роботи пропонує Ю.А. Клейберг?

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 10
ВИКОНАННЯ ІНДЗ (ПОЗ) (завершення)

Мета: сформувати уміння проводити дослідження відповідно до запиту (один на вибір протягом усіх циклів лзанять з курсу)

Професійна спрямованість: навички оформлення власного дослідження відповідно до вимог, створення його презентації у PowerPoint та успішного його захисту.

Програма для обов'язкового виконання (за алгоритмом розв'язання ПОЗ):

V. ЕТАП САМОАНАЛІЗУ ТА ГРУПОВОЇ РЕФЛЕКСІЇ передбачає:

- **самооцінювання** (представлено у вигляді таблиці в «Алгоритмі роботи над завданням лабораторної роботи»)
- **підсумкову рефлексія позитивних моментів** (подумайте та напишіть, що саме вдалося зробити, чого досягти, від чого отримати професійне задоволення)
- **складання програми саморозвитку** (позначте (обведіть кружечком) ті дії, операції, які б ви хотіли удосконалити, та особистісні якості, які б ви хотіли розвинути; виберіть та максимально конкретизуйте три з них і побудуйте програму саморозвитку з термінами та критеріями самоконтролю).

Складові навчально-професійних умінь та професійно важливі якості, які потрібно було б розвинути	В чому полягали труднощі	План заходів для саморозвитку	Терміни	Критерії самоконтролю
--	--------------------------	-------------------------------	---------	-----------------------

--	--	--	--	--

Завдання для самостійної роботи.

Заняття 10	<ul style="list-style-type: none"> – Протягом практичних занять завершіть роботу над презентацією дослідження професійно-орієнтованого завдання. – Внесіть усі корективи щодо зауважень та побажань викладача у попередніх звітах. – Позначте (обведіть кружечком) ті дії, операції, які б ви хотіли удосконалити та особистісні якості, які б ви хотіли розвинути. – Виберіть та максимально конкретизуйте три з них і побудуйте план заходів для саморозвитку з термінами та критеріями самоконтролю
	Здайте та успішно захистіть своє дослідження.

Література

Основна література

1. Фальковська Л.М. Особливості роботи над професійно-орієнтованим завданням з курсу «Педагогічна психологія» //Професійно-орієнтовані завдання з психології:Навчальний посібник / За ред. О.Л.Музики.— 3-е вид., перероб. і доп . – Житомир, 2010. – 556с., С.78-151.

Додаткова література

2. Сівак С.. Скринінг шкільного життя. Методика комплексного психодіагностичного вивчення стану навчально-виховного процесу загальноосвітньої школи. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2002. – 72 с. С.50-55.

ЗАВДАННЯ ДО ПІДСУМКОВОЇ МОДУЛЬНОЇ РОБОТИ

Умовою допуску до ПМР є зарахування звітів за лабораторні заняття та проходження перевірки рівня засвоєння знань з теми, яка виносилася на самостійне опрацювання.

I. Тестове завдання (20 завдань, за правильне виконання завдання – 1 бал).
Максимальн кількість балів – 20.

1. Що є психологічними засобами виховання:
 - а. Різноманітні види навчіння, психотерапія, психокорекція;
 - б. Різноманітні види навчіння (що пов'язані з формуванням вчинків людини), переконання;
 - в. Навіювання, зміна соціальних установок, перетворення когнітивної сфери
 - г. Психотерапія, психокорекція, соціально-психологічний тренінг.

II. Теоретичне питання (оцінюються від 0 до 30 балів).

Максимальна кількість балів – 30.

1. Культурологічні та історичні особливості передачі соціокультурного досвіду між поколіннями.
2. Предмет і структура сучасної психології в освіті.
3. Основні проблеми та завдання сучасної психології в освіті.
4. Етапи становлення педагогічної психології як науки.
5. Взаємозв'язок педагогічної психології з іншими науками.
6. Методологічна база педагогічної психології.
7. Загальна характеристика педагогічної діяльності.
8. Функції та протиріччя педагогічної діяльності.
9. Професійний розвиток та деформації особистості педагога.
10. Особливості педагогічного колективу.
11. Методологічні принципи психолого-педагогічного дослідження.
12. Основні категорії педагогічної психології.
13. Методи сучасної педагогічної психології (методи вивчення психолого-педагогічних явищ (за Б.Г.Ананьєвим); методи активного психолого-педагогічного впливу).
14. Формувальний експеримент як один із основних методів психолого-педагогічних досліджень.
15. Психологічний зміст педагогічної діяльності.
16. Структура педагогічної діяльності.
17. Стиль педагогічної діяльності.
18. Рівні продуктивності педагогічної діяльності.
19. Психологія педагогічного спілкування.
20. Професійно важливі риси вчителя.
21. Професійний розвиток та деформації особистості педагога.
22. Професійна Я-концепція вчителя.
23. Особливості педагогічного колективу.
24. Особливості психодіагностичної роботи з дошкільниками.
25. Специфіка психокорекційної та розвивальної роботи з дошкільниками.
26. Молодший школяр як об'єкт психологічної допомоги.
27. Зміст діагностичної роботи психолога у середній та старшій школі.
28. Взаємодія психолога з педагогічним колективом та батьками школярів.
29. Психологічне обґрунтування та пропаганда інноваційних форм навчання.
30. Поняття про навчіння, учіння, навчання, навчальну діяльність та самоосвіту в педагогічній психології.

31. Зв'язок навчання з розвитком та дозріванням.
32. Структура навчання.
33. Психологічні проблеми здатності до навчання та шкільної успішності.
34. Учіння та навчальна діяльність учня.
35. Концепція навчальної діяльності.
36. Покомпонентний аналіз навчальної діяльності.
37. Психологічні умови формування уміння вчитися. Самоосвітня діяльність сучасної людини.
38. Загальна характеристика процесу навчання.
39. Класифікація видів навчання (за О.І.Зимнею)
40. Психологічна характеристика форм передачі знань.
41. Навчання як управління діяльністю учнів:(концепції управління процесом навчання (Н.О.Менчинська, Л.М.Фрідман, І.А.Зимня, І.С.Якиманська, А.Б.Орлов та ін.); управління як забезпечення єдності основних функцій діяльності вчителя та учнів (Л.С.Виготський, П.Я.Гальперін, В.В.Давидов, Г.С.Костюк, О.В.Скрипченко, А.М.Матюшкін, Ю.І.Машбиць, В.О.Якунін та інші)).
42. Сутність процесу учіння.
43. Структурні елементи навчальної діяльності
44. Мотивація навчальної діяльності: пізнавальні мотиви; соціальні мотиви; типи ставлення учня до навчальної діяльності.
45. Психологічні умови формування уміння вчитися.
46. Основні типи навчання та їх психологічні моделі.
47. Програмоване навчання. Сугестопедичне навчання.
48. Знаково-контекстне навчання. Модульне навчання.
49. Проблемне навчання.
50. Психологічні основи розвивального навчання.
51. Поняття мети виховання.
52. Психологічні впливи і стратегії у вихованні. Сутність засобів та методів виховання.
53. Показники і критерії вихованості школярів.
54. Психологічні основи організації самовиховання.
55. Психологічні умови формування властивостей особистості.
56. Проблема управління вихованням.
57. Соціально-психологічні аспекти виховання. Основні соціальні інститути виховання.
58. Психологічні питання перевиховування та психокорекції.
59. Сутність та психологічні механізми виховання в сучасних умовах.
60. Психологічний об'єкт, методологічні принципи та зміст виховного процесу.
61. Ознаки вихованості: моральна саморегуляція, цілісний та визначений характер, довільність та просоціальна спрямованість особистості тощо.
62. Психічне здоров'я як результат виховання, причини та наслідки психологічних травм дітей у процесі виховання.
63. Психологічні аспекти вивчення та застосування психокорекції девіантної поведінки.
64. Освітні системи та розвиток особистості.
65. Соціально-психологічні проблеми колективу школярів і його виховний вплив.
66. Особливості педагогічного спілкування та формування самоповаги школяра.
67. Особистість педагога та пізнання школяра. Самооцінка педагога та відображення ним особистості школяра.
68. Педагогічна проникливість та спостережливість.

III. Практичне (професійно-орієнтоване) завдання (звіт про виконання ПОЗ).

Максимальна кількість балів – 50.

ВИМОГИ ДО ЗАЛІКУ

- Володіння теоретичним матеріалом з тем курсу.
- Зараховано усі звіти за лабораторні заняття, передбачені робочою програмою та інструктивно-методичними матеріалами.
- Пройдено перевірку рівня засвоєння знань з тем, які виносилися на самостійне опрацювання, на індивідуальній консультації у викладача.

Структура екзаменаційного білету.

Екзаменаційний білет включає **три види** завдань.

I. Тестове завдання (максимальна кількість балів - 20).

Приклад тестового завдання:

Оберіть один із запропонованих варіантів відповіді

1. Що є психологічними засобами виховання:

- Різноманітні види навчання, психотерапія, психокорекція;
- Різноманітні види навчання (що пов'язані з формуванням вчинків людини), переконання;
- Навіювання, зміна соціальних установок, перетворення когнітивної сфери
- Психотерапія, психокорекція, соціально-психологічний тренінг.

II. Теоретичне питання (максимальна кількість балів - 30).

- Культурологічні та історичні особливості передачі соціокультурного досвіду між поколіннями.
- Предмет і структура сучасної педагогічної психології.
- Основні проблеми та завдання сучасної педагогічної психології.
- Етапи становлення педагогічної психології як науки.
- Взаємозв'язок педагогічної психології з іншими науками.
- Методологічна база педагогічної психології.
- Загальна характеристика педагогічної діяльності.
- Функції та протиріччя педагогічної діяльності.
- Професійний розвиток та деформації особистості педагога.
- Особливості педагогічного колективу.
- Методологічні принципи психолого-педагогічного дослідження.
- Основні категорії педагогічної психології.
- Методи сучасної педагогічної психології (методи вивчення психолого-педагогічних явищ (за Б.Г.Ананьєвим); методи активного психолого-педагогічного впливу (за Ю.М.Ємельяновим та ін.))
- Формувальний експеримент як один із основних методів психолого-педагогічних досліджень.
- Психологічний зміст педагогічної діяльності.
- Структура педагогічної діяльності.
- Стиль педагогічної діяльності.
- Рівні продуктивності педагогічної діяльності.
- Психологія педагогічного спілкування.
- Професійно важливі риси вчителя.
- Професійний розвиток та деформації особистості педагога.
- Професійна Я-концепція вчителя.
- Особливості педагогічного колективу.
- Особливості психодіагностичної роботи з дошкільниками.
- Специфіка психокорекційної та розвивальної роботи з дошкільниками.
- Молодший школяр як об'єкт психологічної допомоги.
- Зміст діагностичної роботи психолога у середній та старшій школі.
- Взаємодія психолога з педагогічним колективом та батьками школярів.

29. Психологічне обґрунтування та пропаганда інноваційних форм навчання.
30. Поняття про навчіння, учіння, навчання, навчальну діяльність та самоосвіту в педагогічній психології.
31. Зв'язок навчання з розвитком та дозріванням.
32. Структура навчання.
33. Психологічні проблеми здатності до навчання та шкільної успішності.
34. Учіння та навчальна діяльність учня.
35. Концепція навчальної діяльності.
36. Покомпонентний аналіз навчальної діяльності.
37. Психологічні умови формування уміння вчитися. Самоосвітня діяльність сучасної людини.
38. Загальна характеристика процесу навчання.
39. Класифікація видів навчання (за О.І.Зимнею)
40. Психологічна характеристика форм передачі знань.
41. Навчання як управління діяльністю учнів:(концепції управління процесом навчання (Н.О.Менчинська, Л.М.Фрідман, І.А.Зимня, І.С.Якиманська, А.Б.Орлов та ін.); управління як забезпечення єдності основних функцій діяльності вчителя та учнів (Л.С.Виготський, П.Я.Гальперін, В.В.Давидов, Г.С.Костюк, О.В.Скрипченко, А.М.Матюшкін, Ю.І.Машбиць, В.О.Якунін та інші)).
42. Сутність процесу учіння.
43. Структурні елементи навчальної діяльності
44. Мотивація навчальної діяльності: пізнавальні мотиви; соціальні мотиви; типи ставлення учня до навчальної діяльності.
45. Психологічні умови формування уміння вчитися.
46. Основні типи навчання та їх психологічні моделі.
47. Програмоване навчання. Сугестопедичне навчання.
48. Знаково-контекстне навчання. Модульне навчання.
49. Проблемне навчання.
50. Психологічні основи розвивального навчання.
51. Поняття мети виховання.
52. Психологічні впливи і стратегії у вихованні. Сутність засобів та методів виховання.
53. Показники і критерії вихованості школярів.
54. Психологічні основи організації самовиховання.
55. Психологічні умови формування властивостей особистості.
56. Проблема управління вихованням.
57. Соціально-психологічні аспекти виховання. Основні соціальні інститути виховання.
58. Психологічні питання перевиховування та психокорекції.
59. Сутність та психологічні механізми виховання в сучасних умовах.
60. Психологічний об'єкт, методологічні принципи та зміст виховного процесу.
61. Ознаки вихованості: моральна саморегуляція, цілісний та визначений характер, довільність та просоціальна спрямованість особистості тощо.
62. Психічне здоров'я як результат виховання, причини та наслідки психологічних травм дітей у процесі виховання.
63. Психологічні аспекти вивчення та застосування психокорекції девіантної поведінки.
64. Освітні системи та розвиток особистості.
65. Соціально-психологічні проблеми колективу школярів і його виховний вплив.
66. Особливості педагогічного спілкування та формування самоповаги школяра.
67. Особистість педагога та пізнання школяра. Самооцінка педагога та відображення ним особистості школяра.
68. Педагогічна проникливість та спостережливість.

Практичне (професійно-орієнтоване) завдання (звіт за лабораторне заняття) (максимальна кількість балів – 50). Представлений матеріал із виконання ПОЗ з врахуванням зауважень та побажань викладача, успішний захист дослідження та програми самовиховання.

13. Рекомендована література

Основна:

1. Бех І.Д. Особистість на шляху до духовних цінностей : монографія. / І.Д. Бех. – Київ – Чернівці : «Букрек», 2018. – 320 с. URL: <http://surl.li/ejloi>
2. Власова О.І. Педагогічна психологія : підручник для студентів вищих навчальних закладів. Київ, 2015. 480 с. Режим доступу: <http://lecture.in.ua/vlasova-oi-pedagogichna-psihologiya-navch-posibnik-klibide.html>
3. Євтух М.Б., Педагогічна психологія: Підручник / М.Б. Євтух, Е.В., Лузік, Н.В. Ладогубець, Т.В. Ільїна. - К.: КондорВидавництво, 2015. - 420 с.
4. Заброцький М. М. Педагогічна психологія. Лекції : навч. посібник / М. М. Заброцький, Ю. Г. Шапошникова. – Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2017. – 144 с. Режим доступу: http://lib.ktu.edu.ua/?page_id=10035
5. Закон України «Про освіту» від 16 червня 2019 р. № 392-ІХ. URL: <http://www.mon.gov.ua/>.
6. Заброцький М. М. Педагогічна психологія. Лекції : навч. посібник / М. М. Заброцький, Ю. Г. Шапошникова. – Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2017. – 144 с. Режим доступу: http://lib.ktu.edu.ua/?page_id=10035
7. Кутішенко В.П. Вікова та педагогічна психологія. - 2-ге вид.: Навчальний посібник. - К.: Центр навчальної літератури, 2019. - 128 с.
8. Левус Н. І., Волошок О. В. Педагогічна психологія в схемах і таблицях : навчальний посібник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка; Артос, 2015. 340 с.
9. Мартинчук О.В., Підготовка фахівця зі спеціальної освіти до професійної діяльності в інклюзивному освітньому середовищі, - 2019, - 430 с.
10. Мельник І. С. Педагогічна психологія: дошкільний вік. Навчальний посібник для студентів напряму підготовки «Дошкільна освіта». – К.: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2013. – 128 с.
11. Педагогічна психологія : хрестоматія : навч. посібн. / Л.В.Долинська, Т.М.Лисянська та ін. Київ : Каравела, 2014. 368 с.
12. Поліщук В. М. Вікова і педагогічна психологія : навчальний посібник / В. М. Поліщук. – 4-те вид., стер. – Суми : Університетська книга, 2019. – 352 с.
13. Савчин М.В. Педагогічна психологія: навчальний посібник / М. В. Савчин. – К.: Академвидав, 2007 – 424 с.
14. Сергєєнкова О.П., Столярчук О.А., Коханова О.П., Пасека О.В. Педагогічна психологія: Навч. посіб. — К.: Центр учбової літератури, 2012. — 168 с.
15. Степанов О.М. Педагогічна психологія: навч. посіб. / О. М. Степанов. - К. : Академвидав, 2011. - 413 с.
16. Токарева Н. М. Шамне А. В. Вікова та педагогічна психологія : навчальний посібник [для студентів вищих навчальних закладів] / Н.В. М. Токарева, А. В. Шамне. – Київ, 2017 – 548 с.
17. Токарева Н.М. Основи педагогічної психології: навчально-методичний посібник / Н.М. Токарева – Кривий Ріг, 2013 – 223 с.
18. Формальна, неформальна, інформальна освіта. Розділ І, Стаття 8. // Про освіту: Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. Відомості Верховної Ради (ВВР). 2017. № 38–39. Ст. 380. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
19. Швед М. Основи інклюзивної освіти: підручник / Марія Швед. – Львів: Український католицький університет, 2015. – 360 с.

Додаткова:

1. Вікова та педагогічна психологія: Навч. посіб./ О.В. Скрипченко, Л.В. Долинська, З.В. Огороднійчук та ін. – К.: Просвіта, 2001. – С. 281 – 318.
2. Выготский Л.С., Собрание сочинений: В 6-ти т. Т.1. Вопросы теории и истории психологии / Под ред. А.Р.Лурия, М.Г.Ярошевского. – М.: Педагогика, 1982. – 488 с.,Власова О.І. Педагогічна психологія: Навчальний посібник. – К.: Либідь, 2005. – 400 с.
3. Давыдов В. В. Проблемы развивающего обучения. М., 1986;.
4. Заброцький М.М. Педагогічна психологія: Курс лекцій. К.: МАУП, 2000. – 100с. – Бібліогр. укінці тем.
5. Концептуальні засади професійного розвитку особистості в умовах євроінтеграційних процесів: зб. Наук. Статей / за ред. В.Г. Кременя, М.Ф. Дмитриченко, Н.Г. Ничкало – Уклад.: М.В. Артющина, В.П. Тименко та ін. – К.: НТУ, 2015. – 768 с.
6. Костюк Г.С. Навчально-виховний процес і психічний розвиток особистості. – Київ : Рад. шк., 1989. – 608 с.
7. Машбиц Е.И. Психолого-педагогические проблемы компьютеризации обучения. Москва : Педагогика, 1988. 192 с.
8. Машбиць Ю.І. Психологічні механізми дистанційного навчання. Теоретико-методологічні проблеми розвитку особистості в системі неперервної освіти. Матеріали методологічного семінару АПН України 16 грудня 2004 року / за ред. академіка С.Д.Максименка. Київ, 2005. С.189–201
9. Машбиць Ю.І. Психологічні механізми навчання. Українська психологія : сучасний потенціал. Матеріали Четвертих Костюківських читань (25 вересня 1996 р.). В 3-х томах. Київ : Вид-во ДОК, 1996. Т.ІІ. С. 176–185.
10. Освітнє середовище як чинник становлення обдарованої особистості : [монографія] / Р.О. Семенова, О. Л. Музика, Д. К. Корольов та ін.; [за ред. Р. О. Семенової]. — К.-Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2014. — 228 с.
11. Освітні технології: Навч.-метод. посіб./ О.М.Пехота, А.З.Кіктенко,О.М.Любарська та ін.; За ред. О.М.Пехоти. — К.: А.С.К., 2004. — 256 с. — Бібліогр. в кінці розд.
12. Психологічні засади розвитку обдарованої особистості в освітньому середовищі: методичний посібник / О. Л. Музика, Д. К. Корольов, Р. О. Семенова та ін.; за ред. О.Л. Музики. – Київ-Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2015. – 146 с.
13. Педагогічна психологія: Навч. посібник/ За ред. Л.Н. Проколієнко, Д.Ф. Ніколенка. – К.: Вища шк., 1991. – С. 9 – 20.
14. Петренко Р.І., Освіта засуджених у пенітенціарних закладах як основний засіб їх виправлення та ресоціалізації // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах.- 2022 р., № 81. – С. 65-68.
15. Потапова Н.І. Форми навчальної діяльності учнів (історико – педагогічний контекст) //Педагогіка і психологія. – 2002. – № 1 – 2 (34 – 35). – С. 223 – 231.
16. Психологія навчання /За ред. Б.Ф.Баєва. – К.: Рад. шк., 1972. – С. 125 – 135.
17. Сівак С. Скринінг шкільного життя. Методика комплексного психодіагностичного вивчення стану навчально-виховного процесу загальноосвітньої школи. – Тернопіль: Підручники і посібник, 2002. – 72 с.
18. СмольсонМ.Л. Психологічні механізми в концепції навчання Ю.І.Машбиця. Технології розвитку інтелекту,Т.1, № 6, 2014. URL: http://psytir.org.ua/upload/journals/6/authors/2014/Smulson_Maryna_Lazarivna_Psychologichni_mehanizmy_v_koncepcii_navchannja_Yu_I_Mashyby_tsyia.pdf
19. Терлецька Л. Діагностика особистісних якостей педагога // Психолог. – 2002. - №36. – С.21-31.
20. Терлецька Л. Діагностика професійних рис педагога // Психолог. – 2002. - №8. – С.6-11.
21. Фальковська Л.М. Особливості роботи над професійно-орієнтованим завданням з курсу «Педагогічна психологія» // Професійно-орієнтовані завдання з психології / За ред. О.Л. Музики. Навчальний посібник. (Рекомендовано МОН України як навчальний посібник для

- студентів вищих навчальних закладів (лист № 1.4/17-Г-3165 від 28.09.2010 року) – 3-тє вид., перероб. і доп. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І.Франка, 2010.
22. Эльконин Д.Б., Избранные психологические труды. – М.: Педагогика, 1989. 550 с.

Интернет ресурси:

1. Бібліотека Житомирського державного університету імені Івана Франка: режим доступу: <http://library.zu.edu.ua/>
2. Національна бібліотека України імені В.І.Вернадського: режим доступу: <http://nbuv.gov.ua/node/554>